

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI LAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 450
Félévre — — 240
Negyedévre — — 130
Egy hónapra — — 45
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 2 lei

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 12 ck
Egy szám — 1 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 45. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5683. Niszán 28. — 1923. április 14. Szombat

PILPUL

„Az erkölcsi valuta értékelkedéséért küzdünk” — hangsúlyozta ki az országos ügyvédkongresszus megnyitóján Stancescu táblaelnök és nyomban hozzátette: „mert ennek a valutának árfolyama sajnos hovatovább a nullával lesz egyenlő”. Sokszor hívtuk fel már a figyelmet erre a veszedelmes bészre, de most nem mi mondjuk, magasrangú bíró harsogja világgá a szomorú igazságot, bűn volna kételkedni benne. Stancescu táblaelnök az erkölcsi devizaközpont egyik legfőbb igazgatója. És ha ő mondja, hogy erkölcsi devalváció előtt állunk, mérget lehet rá venni. A valutahasonlat azonban kézenfekvővé teszi ennek a valutazuhanásnak megállítást is. Az erkölcsi valutára ugyanazt kell csinálnia az államnak, amit a pénzváltással tett. Korlátozni kell a szabad forgalmát. Ki kell vonni az üzleti forgalomból, meg kell tiltani, hogy az erkölcsi valuta árucikk legyen, amelyet pénzért vesznek meg és minél jobban romlik az árfolyama, annál több pénzért. Az erkölcsi valutásokat és sibereteket époly éberséggel üldözzék és époly szigorúsággal sújtsák, mint a közönséges valutásokat, meglátják, mint fog a magasba szökni egyszerre az erkölcsi valuta értéke.

A magántulajdon eltörlése ügyében nyújtott be nemrég az angol munkáspárt javaslatot a parlamenthez és csodák csodája, az állambiztonsági hivatalok egyetlen szocialista képviselőt sem tartóztattak le, sőt a parlament komolyan tárgyalás alá vette a javaslatot és — komolyan le is szavazta. Angliában így szokás ez. A szocialisták nem veszítették el kedvüket, forradalomra sem gondoltak, egyszerűen újabb javaslatokat készítettek, amelyek most már fokozatosan igyekeznek megváltoztatni a termelés rendjét. Az új javaslat a föld köztulajdonba vételét követeli. Lehet, sőt valószínű, hogy ezt is leszavazza a parlament. Sebjaj, mondják a szocialisták, jönnek majd új javaslatok, s a végén mégis az fog győzni, akinek oldalán az igazság.

A kitünő Franz Xaver Kappus jóindulatú, barátságos cikket írt a bánáti zsidókról. Olyan barátságos és jóindulatú, amilyent nem zsidó egyáltalán írhat zsidókról. Azt mondja, hunyunk szemet a zsidó faj hibái előtt, nézzük el nekik, hogy valutások és siberet, ne vegyük észre, hogy a zsidó bankok milliós vagyonokat harácsolnak össze, még azon se ütközzünk meg, hogy a zsidók legnagyobb része ma is megtartotta a csunya gettó-alűröket. El kell lágyulnunk ennyi kegyelem és elnézés hallatán. Vajjon miért e mindent megboosató elnézés? Kappus erre is megadja a feleletet. Mert színház, koncert, tudományos, társadalmi és jótékony rendezvény el sem képzelhető manapság a Bánátnban zsidók nélkül. Megbuknának a színházak, megszűnnének a lapok, ha nem volna jelen ez a drága, mindenre kapható zsidó publikum. De jaj szegény bűnös lelkünknek, ha Kappus el tudná képzelni a bánáti színházakat, koncerteket és főként jótékony rendezvényeket zsidók nélkül, akkor kinyílnának a szemek és egyszerre meglátnák, milyen aljas, utolsó náció vagyunk is mi. Nagyon kérjük a kitünő Kappust, ne legyen olyan elnéző irántunk, csak nyíltan kivele, az összes bűnökkel, vádakkal és hibákkal, majd szemökbe nézünk. Mi őszinte megértést akarunk, igazságot akarunk és nem elnézést.

Poincaré után Loucheur, Cuno után Stresemann

Külpolitikai figyelő

A világhelyzet szignaturája ebben a pillanatban a franciáknak és a németeknek kétségbeesett békülési kísérlete. Poincaré Párisban és a különböző vidéki háborús emlékek leleplezésénél még esőteti a kardot és Berlinben Cuno még adja a haragost, de a kulisszák kezdenek odébb tolni és látni az erőlködést: kibékülni, kibékülni! Annyi bátorsága egyiknek sincs, hogy nyíltan színt valljon, se Poincaré, se Cuno nem akarja feladni eddigi hadállásait. Pedig e hadállások önmagukban véve tarthatatlanok. Poincaré helyzete még látszólag az erősebb, de ezt is mindenfelől szorongatják. A Ruhr-megszállás gazdasági kudarcra vezetett. A gazdasági kudarc visszahat a politikára. A francia nagytöke belülről döngeti a poincaréizmust, amely a remélt gyors sikerek helyett csak a veszteségszámlára terelte át a francia milliárdokat. Az angol külpolitika látszólag elégtelenül, de annál szívósabban keresztezi Poincaré Ruhr-akcióját. Bonar Law csak tegnap jelentette az alsóháznak, hogy Anglia ma sem ért egyet a Ruhr-akcióval. Ilyen körülmények között nem lehet csodálkozni, ha Poincaré elindítja Loucheurt Londonba, puhatólőzőn, tanácskozzon és igyekezzék platformot találni, hogyan lehet a Ruhr-kalamajkából kievickelni.

Loucheur volt francia jóvátételi miniszter az az ember, aki három évvel ezelőtt Rathenau német kollégájával megkötötte a wiesbadeni egyezményt. Ez akkor meglehetősen merész lépés volt, a versaillesi szerződés óta az első eset, hogy francia miniszter közvetlen tárgyalásokba bocsátkozott német miniszterrel. A világot sokat várt ettől a közvetlenségtől. Loucheur méltó partnernek bizonyult Rathenau mellé, akinek a zsenialitása akkor valószínűleg megmentette a szélsőségek között kóválygó Németországot. De Loucheur megbukott, Rathenau megölték, a mérsékelt francia irány még mielőtt kicsúszhatott volna, váratlanul megbukott. A bukás helye Cannes, a bukott ember Briand és az új miniszterelnök Poincaré. Ugyanaz a Poincaré, aki mint Vilmos császár riválisa, egyik megindítója és végigjátéka a nagy háborúnak. Poincaré a háború kérihetetlenségét és a győzelem következetes véghezvitelét képviselte Németországgal szemben. Azét a háborút, amely a németbarát Caillauxt mint defaitistát elítélte és börtönbe vetette. A kevéssé mérsékelt Loucheur működése kimerült egy-egy enyhe parlamenti kritikában. A parlament Franciaországban többségében nacionalista és poincaréista. Egy idő óta azonban új tényező lépett a porondra, a francia vármegyék és városok. Ezek egyrészt az új háborútól félnek, másrészt gazdasági okokból óhajtják a közeledést. A vidék valamivel tisztábban lát mint a főváros, ők azt a veszedelmet is észreveszik, amely Franciaország külpolitikai elszigetelése után állana elő. Loucheurt tehát nem Páris, hanem a többi Franciaország akaratára juttatta Londonba. Poincaré tovább mondja revánsszagu beszédeit és egy szóval sem említi, hogy a volt jóvátételi miniszter az ő megbízásából tapogatózott Londonban. Poincaré ravasz ember, nem akar megbukni a szélső nacionalisták előtt sem és kaput nyitna magának a visszavonulásra.

Ha Loucheur küldetése sikerül, talán megbukik Poincaré és jön Loucheur. Mit akar ez a félhivatalos francia? Ujra megteremteti a kapcsolatot Anglia és Franciaország között, visszacsinálni az antantot. Ennek ellenében engedhetett volna a poincaréi merevségből. Biztosítsa Németország a jóvátételi összeget, fogadja el azt a tervet, amely külön rajnai államot létesít a Német Birodalom keretein

belül és akkor a franciák visszavonják csapataikat. Erre az utóbbira meglehetősen hajlandóság van egész Franciaországban, mert az állandó felszereltség és készenlét bizonyos háborús lélekállapotot jelent, ettől még a franciák is fáznak. De nemcsak lélekállapot ez, mert hiszen súlyos milliárdokat emészt fel. Azonkívül még célra sem vezet. Tény, hogy Franciaország a megszállás óta harmadrész annyi szemet és ércet sem kap, mint a megszállás előtt. Hogy ez a német kormány szervezte ellenállás, vagy pedig a lakosság spontán szabotázsza következtében van így, mellékes. Ami a rajnai különállamot illeti, ez a régi tétéle a francia koncepciónak. De Poincaréék független politikai államot akartak, amolyan ütőközörszágot, amely a harcias Wacht am Rheint elnémtsa és háboru esetén olyasmi legyen Franciaország és Németország között, mint 1914-ben Belgium volt. Loucheur és Poincaré között az a különbség, hogy Poincaré teljesen önálló rajnai államot akar, orientációval Páris felé a la Bruxelles, Loucheur pedig megelégszik egy semleges német tartománnyal. De Cuno az esseni gyászbeszédben azt mondta: nem! Nem akarunk semilyen új államalakulatról tudni. Ami érthető is, a német köztársaságnak elég bajt hoznak a meglévő államalakulatok, egyetlen ize se kívánja az újakat.

De Cuno mögött nincs olyan szilárd közvélemény, mint Poincaré mögött. A két politikus az egymással való birkózásban a másik elestére számít, de a másik semmiesetre sem Poincaré lesz. Poincaré talán belébukik a következő német kormányvaló viaskodásba s akkor nyilván Loucheur következik. De ebben a pillanatban Cuno a gyengébbik fél. Cuno ugynevezett ellenállási politikájával kedvezett ugyan a német közvéleménynek, főként az egyre éledő nacionalizmusnak, de az országot a gazdasági romlás felé sodorta. A ezer sebből vérző, elgyengült Németország igazán súlyos dilemma előtt áll. Erkölcsileg fel kell vennie a harcot, de anyagilag nem bírja. A Ruhr-ellenállás neki is súlyos milliárdjaiba kerül. S a márka Cuno uralma óta zuhan és értéktelenedik. Az országban pártok és polgárok harca, a holnap Németországa polgárháború, dél és észak, a monarchisták és a szocialisták, a reakciók és a haladók között. Ilyen körülmények közt bármilyen kormánynak súlyos, igen súlyos helyzete volna. Nem csoda, hogy Berlinben már bukott embernek tartják az ellenállás kancellárját Cunot és Stresemannat emlegetik a jövő emberül. Stresemann is hónapok óta hirdeti az ellenállást, de az ő ellenállása a Cuno stinnesi koncepciójától csaknem annyira eltér, mint Loucheur koncepciója Poincaré engesztelhetetlenségétől. Nem lehetetlen, hogy koalíciós kormány lesz Berlinben a többségi szocialistákkal és a demokráttákkal. Ha így lesz, a radikális elemek nyilván két követelést állítanak fel: békét a franciákkal és harcot a reakcióval. Mert a köztársaságot meg muszáj menteni.

Mindez persze csak kombináció. Ne biztos, hogy a német és a francia politikában a belátás kerekedik felül. Az se lehetetlen, hogy még jobban el talál mérgesedni a viszály. Ugyanakkor, amikor a franciák elküldték Loucheurt és Loucheur után Klotz volt pénzügyminisztert Londonba, erősebb hurokat is megpendítenek. Már megint fenyegetőznek. Ha a németek nem állnak kötélnék és nem akarnak belemenni a tárgyalásokba, a francia katonák folytatják előnyomulásukat. Ismét kísért Hamburg és Bréma megszállása. A Ruhr-kérdésnek, amely ezidő szerint holtpontra van, a közel-

jövőben el kell dőlnie. Vagy jobbra, vagy balra. Vagy béke lesz belőle, vagy még súlyosabb háború. Ha ebben a négy héten nem sikerül a béktülés, a nyár súlyosan kritikus napokat hozhat Németországra.

Megingott Freud elméletének az alapja?

Economio tanár új vizsgálatainak eredménye

(Bécs, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Freud, a kiváló bécsi orvosprofesszor elméletei, nagy népszerűségük ellenére, a szexuálpszichológiának, az alvás és álom biológiájának igen sok kérdését hagyták megoldatlanul. A freudi iskola követői az utolsó években fáradhatatlan munkát fejtettek ki, hogy Freud tanait sorozatos kísérletekkel és megfigyelésekkel pozitív alaphoz juttathassák. Különösen érdekes, hogy míg Freud hívei a pszichoanalízis elvét éppen most akarják az orvosi tudomány új területére is átvinni, addig dr. Economo Konstantin jeles bécsi ideggyógyászok bécsi kongresszusának keretében beszámolt legújabb kísérleteiről és megfigyeléseiről, amelyek a freudi elmélet alapjának a megdöntésére alkalmasak.

Economio professzor az európai álomkór-ról tartott előadásában azokról az akarati zavarokról beszélt, amelyek az álomkór kísérő jelenségei. Tudvalevő — mondotta előadásában — az ébrenlét és alvás funkcióit az agy egy meghatározott része irányítja. H ez az agyrészlet megbetegszik, akkor az alvást zavaró jelenségek egész sorozata lép fel. Igen érdekes, hogy ezzel egyidejűleg akarati zavarok is jelentkeznek, úgy hogy a beteg akaratát nem tudja felhasználni helyzetének a megváltoztatására. Így például evés közben hirtelen megakad a beteg, mert a mozgás folytatását kívánó akarati kérésik.

Az orvostudomány és így a freudi teória is ezeket a zavarokat csak súlyos lelki betegségekkel tudta megmagyarázni. Economo tanár kísérletei ezzel teljesen bebizonyítják, hogy ezek a zavarok pszichikailag teljesen egészséges emberekben is jelentkeznek, ha az agyvelőréssz gyulladással megbetegszik. Ez a megállapítás igen nagy jelentőségű és neurózisok és pszichózisok keletkezésének magyarázatára új lehetőségeket ad. Azt bizonyítja ugyanis, hogy az említett zavarok nagy részének, amelyek keletkezését eddig elfojtott kívánásokra és tudatalatti gondolatokra vezették vissza, fizikai oka van.

Dr. Hirschmann, aki Freudnak, egyik legkiválóbb követői közé tartozik, Economo előadásával kapcsolatban kijelentette az érdeklődő újságíróknak, hogy Economo megfigyeléseinek kétségkívül nagy a jelentősége. Mégis nem döntött meg Freud teóriáit, minthogy azzal nem is áll ellentétben. Könnyen elképzelhető ugyanis, hogy ugyanazt a jelenséget, például az akarati zavarokat, fizikai és pszichikai ok is előidézheti. Az Economo által említett esetekben az akarati kiesését, az akaratot irányító agyvelőrésszel gyulladása idézte elő, ez azonban nem zárja ki, hogy igen sok esetben pszichikai okok, mégpedig tudatalatti vágyak, kényszerképzetek ugyanilyen akarati zavarokat hozhatnak létre.

* Legjobb bor a Rózsamáli, nem ad ilyet csak Szilágyi!

**FESTÉK-
KÉRESKEDŐK
FIGYELMÉBE!**

Prima tehén-
föld (Strizli)
waggontól-
ben rendezhető
igen olcsón.

Kérjen mintázott
áránlatot
ELEFANT J.
Sigh. Marmajiei Liceum 13.

„Jelzőlámpákat leoltani, tévesre állítani a váltókat, felrobbantani!”

Leleplezték a Ruhrvidék német vasutasainak dacszövegségét. Két mérnököt abban a pillanatban tartóztatták le, amikor utasításokat adtak a weseli pályaudvar levegőberendezésére

(Rüsszei, ápr. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A ruhrvidéki francia hatóságok néhány nap óta, mint jelentették, erőteljes nyomozást indítottak a németek által elkövetett sorozatos merényletek ügyében. A nyomozó közegek most olyan eredményre jutottak, amely döbbenetesen bizonyítja a Ruhr-vidék németekének mindenre való elszántságát. Kiszült ugyanis, hogy a megszállott területek német vasutasainak

parancsuk van az összes jelzőlámpák kioltására, az összes vágányok helytelen átállítására, a szemaforok megrongálására és a közlekedő francia katonavonatoknak téves jelzésekkel való félrevezetésére.

Ennek a titkos parancsoknak engedelmessétek a német vasutasok akkor, amikor az oberhausen-weseli vonal lejtőjén egymásután hét francia municiós vonatot a legsebesebb menetben egymásnak engedtek szaladni, hidakat és alagutakat robbantottak.

A hánsági zsidók

Írta Franz Xaver Kappus

A Temesváron élő európai nevű német-keresztény író rendkívül figyelemreméltó megnyilatkozása az alábbi cikk. Kappus nem éppen mondható zsidóbarátnak. Még ebben a bennünket védő cikkében is a sorok között bujkálnak a vádak és a nemzetközi antiszemitizmus fegyvertárából kölcsönzött inszINUÁCIÓK. De mert érdekesen és jóindulatúan szól hozzá a bánáti zsidóság problémájához, hasznos lesz, ha a nagy nyilvánosság tudomást szerez róla.

Bizonyos mértékig itt is a zsidóság áll most az érdeklődés középpontjában. A zsidógyűlölet hulláma, amely végigsöpörte az egész kontinenst, ide is eljutott, a Bánát városába és falvaiba. De ami itt történik, inkább csak reflexe és halvány visszhangja annak, ami kint tombol, mint belülről kibrobbanó megnyilatkozás. Ha az emberek hallják, hogy Bukarestben, Jasiban és Kolozsváron időről-időre rohamot intéznek a zsidók ellen, akadnak közöttük némelyek, akik azt hiszik, itt sem szabad tétlenül maradni. Természetesen hiányzik ezekből a gyenge kísérletekből a korszerűség, a belső jogosultság és a kifelé mutatókozó robusztus erő. Sohasem jutott volna például eszébe a temesvári műegyetem hallgatóinak szót emelni a zsidók ellen, ha meió szolidaritásból diáktársaik iránt nem érezték volna magukat kötelezve erre. Ezért a mozgalmuk is csak gesztus maradt. Semmi gyakorlati jelentősége nem volt, még annyi sem, hogy a város hangulatát csak egy pillanatra is izgalomba ejtse. Így jártak azok a szörványosan jelentkező felelőtlen elemek is, akik praktikus antiszemitizmust akartak prédikálni, törekvésük hajótörést szenvedett a hatóságok éberségén és saját erőik fogyatékosságán. Senkisémet vette tragikusan, ha ma itt, holnap ott jelentek meg apró kis cédulák ezzel a felirattal: „Juden hinaus“. Nem vésztette el egyetlen lélek sem az egyensúlyát. A bánáti antiszemitizmust mindenképp platonikusnak nevezhetjük. Szerény keretek között vergődő mozgalom, gyöngye rezonanciája kint dúló viharoknak.

A bánáti zsidóknak, ennek ellenére is megvannak a maguk gondjai. Ezek a gondok nem a fenyegető tüntetésekből származnak és nem is olyan jelenségekből, mintha gazdasági egzisztenciájuk volna veszélyeztetve. A tüntetésekhöz hiányzanak vállalkozó szellemű emberek, gazdaságilag pedig nem tehelnek semmit a bánáti zsidók ellen. Vagy nincs semmiük, vagy amijök van, azt több oldalról is biztosították. Ami azonban lesújtja őket: a nemzeti és kulturális intézményeik ellen kiadott rendeletek és kormányintézkedések. Legfelül áll az iskolaprobléma, amely miatt ezekben a napokban sok szülő nagy keserűséggel töpreng, anélkül, hogy a fajt jellemző leleményesség kiutat találja. Az iskolaügyben kiadott rendelkezések a zsidó gyerekeket a legsúlyosabb kényszerhelyzetbe hozták.

A zsidóság ezeket az intézkedéseket népi és kulturális léte ellen intézett támadásnak tekinti. Mintegy visszhangja volt ennek a lelkiállapotnak az az eredeti és mindenképpen meghatározó megnyilatkozás, amely a legutóbbi husvétünnep alkalmával lezajlott. Ezen a napon a belvárosi zsidó hit-

A nyomozás eredményeképpen a francia katonai rendőrség tegnap a friedrichsfeldi blokáli-állomáson

két német mérnököt, akik a vasutasok ellenállását megszervezték, letartóztattak.

A mérnökökről kiderült, hogy elfogták a weseli pályaudvar levegőberendezésére. A hatóságok táviratilag figyelmeztették a weseli állomásparancsnokságot a készülő merényletre és utasították fokozottabb őrszolgálat beállítására. A weseli pályaudvaron tegnap hat vonatot a legnagyobb rendben, minden zavar nélkül keresztülment.

Este megerősítették az őrköt, átkutatták az egész állomást, megvizsgálták a vágányokat,

de minthogy a sötétben az örök nem láthatnak eléggé, a biztonság miatt ma délelőttig elzárták a pályaudvart. Este nyolc óra után már nem engednek vonatot keresztül. A forgalmat csak ma délelőtt, nagy körültekintés mellett veszik ismét föl.

község elnöke beszédett tartott a templomban, ami egymagában olyan jelenség, amely a legnagyobb feltűnést keltette és már szokatlanságának ténye miatt is hatást biztosított. Az utolsó helyig zsufolva volt a templom, amikor dr. Vértés Adolf a zsidó történelemből és az újkori antiszemitizmus mozgalmából kiindulva kifejtette az összefüggést a templom és iskola között s a végén meggyőzően és temperamentumosan kihangsúlyozta a zsidó iskola fontosságát. Ugy hallik, már eddig is tekintélyes összegek folytak be a zsidó középiskola felépítése céljaira.

Akárhogy fejlődjenek is a dolgok, egészen bizonyos, hogy a bánáti zsidók törekvése megérdemli az illetékes körök és a másfeleketük melege támogatását. Ezer kifogást lehetne felhozni a zsidó faj s a még ma is meglévő gettóallurók ellen: mégis bizonyos, hogy éppen a Bánátban, ahol különböző szellemi irányzatok az elhanyaglás útján vannak, a zsidóság értékes kulturerőt reprezentál. Akármilyen ravaszszággal ügyeljen is a zsidó kereskedő üzleti hasznára, ha a sieberek és valutások hada jórészt a zsidók sorából rekrutálódnak is, halmozzanak a zsidó bankok még oly nagy vagyont, ezzel a csatakiáltással: „Egy lépést sem száz percentsen alól“, még sem szabad a fűdővízzel együtt a gyereket is kiönteni, amikor általános kulturérdekekről van szó. A zsidók mozgékonyasága és fajiságukból eredő ösztönök, hogy mindenben részt vegyenek, ami a nap alatt történik, éppen ezek a sajátosságok predesztinálják arra, hogy a szó legnemesebb értelmében a kultúra előharcosai legyenek nálunk. Lépten-nyomon beigazolja az élet, hogy ez valóban így van. Színház, koncert, tudományos, társadalmi és jótékony rendezvény el sem képzelhető a Bánátban manapság zsidók nélkül. A lakosság többi része, amely mint publikum számításba jöhet, speciális népi, vallási és szociális orientálódása miatt szétforgácsolódik. Csak a zsidók jelennek meg mindenütt, ahol igazi kulturát és művészetet nyújtanak és nem nézik, hogy ki nyújtja azt. Csak a zsidók pártatlanok ezekben a kérdésekben. És ami a legfontosabb: ők olvasnak és ők vásárolnak könyveket, folyóiratokat, újságokat olyan számban, mint egyetlen más nép sem. Óriási az éhségük a művelődés után és szuverén a gesztus, amellyel minden körülmények között megragadják az eszközöket, hogy horizontjukat kiszélesíthessék. Természetes, módjuk is van hozzá, szokták mondani, de ez nem játszik szerepet. Másoknak is megvan a módjuk és mégsem teszik. Ezért kell különösen a Bánátban a zsidóságnak megadni a legteljesebb nemzeti és kulturális szabadságot. Minden egyéb — a gettóallurók és a deviza: „egy lépést sem a száz percentsen alól“ — no igen, hm, hm. ez mindenesetre más lapra tartozik.

* A tavaszi modellek megérkeztek! Chapeaux Lotte Str. Julia Manju (Szentegyház u.) 3 sz.

* Megnyitott Hirsch Antal úri divatszalonja Cluj. Ferencz Józsefet 115 sz. alatt. Szövegekben dúsz választék, olcsó árak, szolid és pontos kiszolgálás.

ZSIDÓ KÖZÉLET

Télmillió alapítvány a kolozsvári Tarbut épület-alapra

(Kolozsvár, március 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma már az erdélyi és bánági zsidóság udatára ébredt annak, hogy minden középiskolája mindanyiuik vagyona, melynek irányítását 'puga nem követelheti magának egyes frakció, nindahogyan fentartása egységes kötelezettségé válik.

Beszámoltunk már arról, hogy ugy a temesvári zsidó liceum, mint a kolozsvári Tarbut léte attól függ, hogy az új tanévre megfelelő épülethez tud-e jutni. Különösen súlyos a helyzet Kolozsváron, hol most délelőtt és délután folyik a tanítás, amelyet azonban a jövő évben már folytatni nem lehet. A Tarbut tehát szeptemberre vagy épülethez jut, vagy megszűnik. S ezzel iskola nélkül marad nemcsak a mostani hétszáz növendéke, de azok a más felekezeti iskolában járó zsidó diákok is, akik az Uj Keletben már ismertett rendelet szerint tanulmányaikat csak zsidó, vagy állami középiskolákban folytathatják. Már pedig kétségtelen, hogy az állami középiskolák e nagy számú diáksereg befogadására nem volnának képesek.

Hisszük, hogy a parancsoló szükség hangja megtalálja útját a szívekhez. Ennek első biztató jele a nagylelkű adomány, mely a Tarbut épületnek valósággal az alapját veti meg. Kolozsvár egyik tekintélyes gyárosa az első alapító, ki nevével titokban akarja tartani. Az első alapító télmillió lei értékűt meghaladó építési anyagot ajánlott fel. Az akció tehát olyan auspiciumok között indul, melyek a legszebb eredményeket jelzik, s így remélni lehet, hogy öszire tető alá jut, mert fel kell épüljön a kolozsvári Tarbut iskola épülete.

Glaser Móse május 8-án indul Palesztinába. Megirtuk, hogy Glaser Móse főrabbi, az erdélyi zsidó mozgalmak ősz vezető férfija elhagyja Kolozsvárt, s Palesztinába költözik. A főrabbi május 1-re tervezte Kolozsvárról való elutazását, közbejött akadályok miatt azonban csak május 8-án indul el Bécsbe, ahonnan Prieszten és Alexandrián át folytatja útját Palesztinába.

A nagyváradi zsidó katonák peszachi ellátása. A nagyváradi zsidó katonák hozzánk fordultak, hogy a nagy nyilvánosság előtt köszönjék meg azt a kedves gondoskodást, mellyel a peszachi ünnepek alatt ellátták őket. A köszönet a következő nagyváradi holgyeknek és lányoknak szól: Perlesz Jozsefné, Kuhn Gyuláné, Nussbaum Sámuelné, Rados Samuné, Dióssy Lajosné, Klein Jakabné, Deutch Rózsa, Rozinger Ica, Krausz Böske, Nussbaum Böske.

Segítsünk a Bécsben nyomorgó erdélyi zsidó diákokon! A Bécsben tanulmányaikat végző szegénysorsu erdélyi és bánati zsidó főiskolai hallgatók a legnagyobb nyomorban élnek. A menzai ehetetlen koszt, lakásinség és nélkülözés a legkétségbeesettebb helyzetbe sodorta a szegénysorsu erdélyi zsidó diákságot. A téli szemeszterre előírt tandíjat a Bécsben levő Magyaranyelvű Egyetemi Hallgatókat Segélyező Akció fizette ki, sőt ennek az Akció havisegélyezésének köszönheti az erdélyi és bánati szegénysorsu zsidó egyetemi hallgatókat, hogy a hosszú telet, nagy nélkülözéssel bár, de mégis keresztüldötte.

Most, hogy a tandíjat az előző szemeszter tandíjának többszörösére emelték fel, a fenti akció anyagi válságba jutott és alig tudja a saját magyarországi diákjainak is biztosítani az előírt szemeszteri díjakat.

Ez a körülmény arra készítette az erdélyi és bánati zsidó egyetemi hallgatókat, hogy egy táborba tömörüljön és úgy, ahogy a magyarországi zsidó diákság kerő szóval fordult zsidó testvéreikhez, úgy az erdélyiek is az erdélyi és bánati zsidó testvéreinktől kériik és várják egzisztenciájának megvédését és további tanulmányainak elősegítését. Hisszük, hogy ez a segítség annál kevésbé fog elmaradni, mert mindannyian érezzük, hogy súlyos kötelességeink vannak külföldön tanuló zsidó diákjainkkal szemben. Az Uj Kelet nap nap előtt egy Bécsben járt olvasónk levelét közölte egy kolozsvári diák nyomoráról. A levél — mely csak

egyetlen halavány képet ad — így is mély hatást keltett s megmozdította Kolozsvár zsidóságának szívét. Eisler Mátvás dr. és Glasner Akiba fő-

rabbik elnöksége alatt egy erdélyrészi segítő egyesület alakul, melynek előkészítő megbeszélését vasárnap tartják meg.

Uj járvány lépett fel Erdélyben

Kolozsváron eddig többen megbetegedtek, ketten meghaltak. Az új betegségnek skarlátos és spanyolos tünetei vannak

(Kolozsvár, apr. 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta új betegség tünetei jelentkeznek Erdélyben. Az orvosok még nem tudják pontosan megállapítani, mi okozza az új járványt, a tünetekből azonban arra következtetnek, hogy újajta spanyolbetegséggel állanak szemben. Ez is, mint a spanyolnátha, magas lázzal, hülléssel és gyomorzaravokkal kezdődik, de lefolyása sokkal gyorsabb és súlyosabb.

Kolozsváron eddig több megbetegedés történt, amelyek közül kettő halállal végződött. Az új betegség egyik áldozatánál, Kovács Jenő műegyetemi hallgatónál hirtelen erős hőemelkedés lépett fel, amely néhány óra múlva vehemens agybántalmakat váltott ki. Az előhívott orvosok nem tudtak segíteni, a beteg egy nap lefolyása alatt meghalt. Ugyanilyen körülmények között végzett a veszedelmes járvány Gál Piroska orvostanhallgatójával.

Kolozsváron már magasra rug azoknak a száma, akiket az új betegség ágnak döntött. Legtöbbjüket nagy láz, étvágytalanság és általános rossz közérzet kínozza. Némelyeknél diaré is fel lépett. Ezenkívül még sokan panaszkodnak kisebb lázról, fejtájról és gyomor bántalmakról.

Az Uj Kelet munkatársa telkereste dr. Joan Hossu városi tisztifőorvost és kérdést intézett hozzá az új betegség diagnosztikájára vonatkozólag. Dr. Hossu kijelentette, semmiféle járványról nem tud, a lázas megbetegedések, amelyek előfordultak, a

szokásos tavaszi influenzacsetek lehetnek. Munkatársunk felhívta a főorvos figyelmét arra, hogy sokan a skarlátbetegséggel hozzák kapcsolatba az új járványos megbetegedéseket, mire a főorvos megjegyezte, hogy már hosszú idő óta csupán egyetlen skarlát eset fordult elő és nem hiszi, hogy ez, amiről szó van, skarlát legyen.

Kolozsváron kívül Erdély más városából is az ittenihez hasonló megbetegedéseket jelentenek. Így Nagyszebenből, ahol nagyon sok eset fordult elő. Ezek, értesülésünk szerint, ugyanolyan spanyolos-skarlátos tünetekkel jelentkeztek, mint a kolozsváriak. A betegség leginkább a fiatalokat támadja meg, ugyanugy, ahogy az utóbbi években a spanyoljárvány többnyire a fiatalok között pusztított.

Az új járvánnyal szemben egyelőre, ugylátszik, azokra az óvintézkedésekre kell szorítkozni, amelyeket annakidején a spanyollázal szemben alkalmaztak. Feltétlen tisztaság, gyakori kézmosás és szájbölgögetés és lehetőleg valamilyen fertőtlenítőszer, szublimát vagy lysoform használata. Minthogy gyaru van arra, hogy az új betegséget a skarláthoz hasonló bacillusok okozzák, tanácsos az étkezésnél is óvatosságnak lenni. A skarlát, tudvalevőleg, a legkönnyebben fertőző betegségek egyike, ezért gyakori fehérműváltás és felsőruhák naponta többször való átkefélese ajánlatos.

A ruszinszkói zsidóság harca a héber iskoláért

A pozsonyi ortodox iroda cseh nyelvűvé akarja tenni a zsidó iskolákat. Tiltakozó népgyűlések egész Ruszinszkóban

(Ungvár, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Rövid híradásban közöltük nemrég, hogy a prágai kormány feloszlatta a ruszinszkói ortodox irodát s a pozsonyi iroda hatáskörét kiterjesztette Ruszinszkóra is. A szlovenszkói sajtó e különös intézkedést okát abban látja, hogy a pozsonyi ortodox iroda vezetői megváltották Prágában a ruszinszkói zsidóságot. Az állították ezek a vezetők, hogy azok a zsidók, akik ragaszkodnak a magyarnyelvű iskolákhoz és a cionista párthoz tartozó zsidók illojálisak a csehszlovák köztársasággal szemben. Az iroda arra kötelezte magát, hogy beszünteti Ruszinszkóban a héber- és magyarnyelvű zsidó iskolákat és cseh iskolákba terelik a zsidó gyerekeket. Az igaztalan vádak és a készülő kulturmerénylet ellen Ruszinszkó zsidósága egymásután tart tiltakozó gyűléseket, amelyeken áruállással bélyegzik a pozsonyi iroda eljárását.

Az első tiltakozó gyűlés Huszton volt, ahol a cionisták hívták össze a zsidóságot. A népes gyűlésen Seelfreund Mór elnökelt. Guttman Mór a palesztinai kérdést ismertette, majd Berger Márton foglalkozott az iskolák ügyével. A pozsonyi iroda eljárását a legelkeseredettebb kifejezésekkel bélyegzték meg a jelenvoltak, akik egyhangulag hozott határozatukban kimondták, tiltakoznak az ellen, hogy a bratislavai központi irodának, vagy elnökének, Wéber póstyéni főrabbinak a ruszinszkói nemzeti kisebbségi iskolákra befolyása lehessen.

Ökörmezőn általános zsidó népgyűlés volt, amelyen huszonkét község egész zsidósága, nemcsak férfiak, de nők és gyerekek is, a faluk aprajánagyja, minden épkézláb zsidó résztvevett. Sáfár Samu hitközségi elnök nyitotta meg a népgyűlést, majd Guttman Mór (Nagyszöllös) másfélórás beszédben világította meg zsidóság helyzetét. Sichernmann Mózes és a többi főlshóalók törvénytelennek mondják, hogy a pozsonyi iroda beavatkozik a ruszinszkói zsidóság dolgába. Egyhangu határozattal mondták ki, hogy

héber iskoláikhoz ragaszkodnak és tiltakoznak az iskolák ellen való merénylet terve miatt.

A népgyűlésen elhangzott beszédek hatása alatt 400 szülő iratkozott be az iskolaegyletbe. Toronyán és környékéről rengeteg zsidó jött össze a toronyai gyűlésre, amelyen élesen elítélték az iskola ellen készülő merényletet és megbé-

lyegzték a központi iroda eljárását. A szónokok rámutattak arra, hogy Toronyán eddig semmiféle iskola nem volt. Sem a felekezetek, sem a magyar állam, sem a csehszlovák kormány nem adott iskolát Toronyának, ahol felekezeti és nemzetiégi különbség nélkül a legnagyobb örömmel fogadta mindenki a zsidó iskola fölállítását. Annýira általános szeretet veszi körül a héber iskolát és annyira örülnek annak, hogy végre iskola van Toronyán, hogy a zsidó iskolában a g. kath. lelkész segít az énekkutatásban, a kézimunkát pedig a községi jegyző görög katolikus felesége ingyenesen látja el.

Mindegyik tiltakozó gyűlésből éleshangú felirat ment a prágai kultuszminiszterhez, az uzehorodi kormányzósághoz és a bratislavai zsidó irodához.

Érdekes mozzanata a ruszinkói zsidóság most folyó harcának, hogy ebben a zsidóság ellentétes elemei is együtt dolgoznak, mint például a szigoruan ort. chaszidikus lakosság a haladóbb szellemű cionistákkal azért, mert

mindegyik árnyalat ragaszkodik a héber iskolához és nem engedik az iskolakérdésbe belevinni a politikát.

Érdemes megemlíteni azt az érdekességet, hogy Spira munkácsi főrabbi, aki minden eddigi beszédben cionistaellenes magatartást tanusított, most maga is a legélesebben harcol a pozsonyi irodának a ruszinszkói zsidóság belső életébe való illetéktelen beavatkozása ellen és hiveitől ötven ezer koronát gyűjtött össze a pozsonyi iroda ellen való agitáció céljaira.

Májusban átadják a forgalomnak a kúsjenői vasutat. Aradról jelentik: Mosoiu közlekedésügyi miniszter tegnap fogadta az újságírókat, akik előtt kijelentette, hogy a kúsjenői vasutvonal mielőbb való megnyitását annyira fontosnak tartja, hogy maga vette át a vonal építése fölötti felügyeletet és ha a munkát újabb esőzések meg nem akadályozzák, májusban a vasuti forgalom Szalonta és Kúsjenő között megindulhat és Nagyváradról nagy idő- és költségmegtakarítással lehet megtenni az utat Aradra és a délvidék felé.

* Elegáns tavaszi ruhákra legújabb divatu hímzések divatlap szerint gyönyörűen készülnek a „Műhímnő szalonban“ Str. Memorandului 15. (v. Unió-u.) Ugyanott plisszírozás, gouvrirozás minden nagyságban.

PALESZTINA-MUNKA

Miképpen szerezhető utlevél és vízumot a kivándorlók?

(Kolozsvár, április 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az erdélyrészi Palesztina Hivatalt naponként igen sokan keresik fel, hogy felvilágosításokat kapjanak a kivándorlás lehetőségei felől. A Palesztinába való emigráció ugyanis súlyos nehézségekkel jár, s így szükségét látjuk annak, hogy olvasóink számára megbízható tájékoztatást nyújtsunk az utlevél és vízum megszerzése módjáról.

Azok, akik három hónapnál rövidebb időre mennek Palesztinába a „turisták” kategóriájába tartoznak, s ezek utlevélét az illetékes prefektúra állítja ki. Minden más Palesztinába szülő utlevél kiállítására a belügyminisztérium illetékes, ép úgy, mint az amerikai utleveleknél. Fontos, hogy az utlevélben a név alatt ott szerepeljen a „cetatean roman” — román állampolgár — jelzés.

Maga az utlevél azonban még csak az első, a könnyebb lépés a Palesztinába való uthoz. **Bevándorlási engedélyre** van szükség, melynek megszerzése igen körülményes. Legegyszerűbb mód egy Achuzá rész megszerzése, mert ennek igazgatósága megfelelő számú bevándorlási engedély birtokában van. Az angol konzulátus a következő esetekben adja meg a vízumokat:

1. Bevándorlási engedély birtokában. Ha valamelyik palesztinai lakos a közjegyző előtt tett nyilatkozatában vállalja, hogy a kivándorlónak munkát ad, s így nem lesz az állam terhére, ennek alapján kap vízumot.

2. Bevándorlási engedély nélkül vízumot kaphatnak mérnökök, orvosok és építészek, továbbá egyházi funkcionáriusok, ha egy állásba hivatalosan meghívták őket.

3. Ha a chalucok egy évig a csernovitzi, vagy kisenewi chaluc központ felügyelete alatt dolgoztak, úgy megkapják a kivándorlási engedélyt a konzulátustól.

4. Három hónapra szóló „turista” vízumot is ad kivételes indokollással az angol konzulátus, de a turistának a Palesztinában való partraszálláskor 35 fontot (35.000 lejt) kell felmutatnia.

5. Akik legalább 500 fontot tudnak felmutatni (500 ezer lejt).

A vízum ára 2 font. A Palesztinába való kivándorlás így meglehetősen körülményes. A kivándorlás feltételeire vonatkozóan a közel múltban Weizmann előterjesztést tett az angol kormánynak, mely ezeket elfogadta. Ezek a feltételek azt célozzák, hogy Palesztinába valóban csak azok menjenek ki, akik a honalapítási uttoró, mindenre kész, nem válogató, elszánt munkáját lelkesedéssel vállalni merik.

Behozatali illetékek Palesztinában. Az erdélyi és bánági exportöröket érdekelni fogják Palesztina új vámrendelkezései. Az importnál a vámtörvény általános 11%-os ad valórem behozatali illetéket állapít meg, mely alól kivételek:

1. Egyiptomból behozott áruk (8%)
2. Épületfa és bármilyen vasalás, ablaküveg, téglák, tetőcserep, cement, aszbeszt 1924. szeptember 1-ig (3%)
3. Dongák és narancsládák ugyanezek 1924. szeptember 1-ig (3%). Előállatok után ugyanezek 3% a beviteli illeték. A külföldi gyártmányok után 1%-os pótdíjat kell fizetni, kivéve a lámpa- petróleumot, ásványolajat és alkoholos italokat, melyek pótdíja 2%. — A saját használatra kivitt mezőgazdasági gépek illeték-mentesek. Ez vonatkozik a vetőmagra,

kémiai cikkekre is. Behozatali illetéket nem kell fizetni nyomtáványok, könyvek, újságok, térképek, árjegyzékek, fényképek után. Tilos a fegyverek, municció, robbanó anyagok, erkölcs-telen könyvek, füzetek, hasis és a nyers opium behozatala.

A bukovinai Palesztina hivatal munkája. A csernovitzi Palesztina hivatal jelentése szerint 1922 évben 228 család 1219 lélekkel vándorolt ki Bukovinából.

Palesztina bor és szesztermelése. Az Uj Kelet már ismertette Palesztina néhány jelentősebb termelési ágát. A bor és szesz termelésre vonatkozóan a következőket jelenthetjük:

Kormányválság Németországban

Stresemann akarják kancellárnak. Loucheur után Klotz tárgyal az angolokkal

(Berlin, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Ruhr-vidék eseményei miatt nemcsak a franciák, de a németek is türelmetlenkednek. Erre vall, hogy Berlin politikai köreiben napok óta a kormány kicseréléséről beszélnek. A beavatottak szerint a kormányválság azért vált aktuálissá, mert a kormány mai összetételében nem élvezi az egész német nép bizalmát és ennek következtében a Ruhr-kérdést nem képes Németország javára megoldani. Politikai körökben úgy számítják, hogy a legrövidebb idő alatt koalíciós kormány jön létre, amelyben

a polgári pártok mellett a szocialisták is képviselve lesznek.

Az új kormány élén egyes politikusok **Stresemann**, a néppárt vezérét szeretnék látni, de ha ellene kifogások volnának, akkor egy szociáldemokratát vagy **Loebét**, a birodalmi gyűlés elnökét neveznék ki kancellárnak. Ebben az esetben Stresemann a külügyi tárcát venné át. A jelenlegi német kormány iránt növeli a

Bortermelés legintenzívebben Jaffa körül folyik, hol a Rison le Zion világgiazi márká. A szövetkezeti alapon működő báró Rotschild féle mintapincék 75,800 hl. bor befogadásra alkalmasak. Az évi termelés, a likörgyártással együtt meghaladja a 45-ezer hl.-t. Kisebb pince és présház igen sok van, szeszfinomító pedig Chederában. A hivatalos statisztika szerint 1920/21-ben a szesztermelés a következő volt: asztali borok 1,784,923 kg. édes borok 797,659 kg. arra 20,415 kg. alkohol 89,018 kg. A belföldi fogyasztáson felül a múlt évben 1,374,839 liter bort és szeszarut exportáltak 50-ezer egypt. pfund értékben.

bizalmatlanságot a dollárkölcsön kilátástalansága is. A kétszázmillió kincstári utaványból, amit kibocsátottak,

eddig mindössze százmilliót tudtak elhelyezni.

Gazdasági körök véleménye szerint a dollárkölcsön fiaskóval fog járni. A közönség kétélyeit növeli a francia kormánynak ezzel kapcsolatos kijelentése, amelyben kétségbevonta a német kormány jogát ilyen kölcsön kibocsátására. A német nép fél, hogy a kölcsönt sztornirozni fogják. Bizalma a Birodalmi Bankban emiatt megrendül.

A Ruhr-kérdésben újabb **Klotz** volt francia pénzügyminiszter tárgyal Londonban.

Angol lapok szerint Loucheur politikáját folytatja. Loucheur és Klotz békítési kísérleteit azonban teljesen meghiusítja a francia hivatalos álláspont csökönnyössége, amely ma sem enged mélyreható változásokat tenni a Ruhr-politikában, sőt legújabb távirat szerint az erről való tárgyalás gondolatát is visszautasítja.

LIQUEURS
Bogszá

Róka, kelme, szörmefestés és vegytisztítás a legszebb kivitelben a

„KRISTÁLY”-nál
Cluj. — Telefon 500.

Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban.

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO
gőzmosógép
Cluj, C. Reg. Ferd. 133

1883

Eredeti gyári árak!

Eredeti gyári árak!

„HELIOS”

kötött-szövött árugyár lerakata
Cluj, Piața Unirii
(Főter)
7.

Óriási választék kötött és szövött árukban, harisnyák és keztyűkben!

Április hónap: sékel hónap. Minden igaz zsidó fizesse le a sékelét!

Mégis csak CZINK fest, tisztít vegyileg legszebben, legolcsóbban Cluj

TUNGSRAM A legjobb villanykörte! Mindenütt kapható!

Utazás Lenin országában

Minszk, március hó. (Az Uj Kelet berlini munkatársától) Legjobb volna egy ilyen kelet-európai utat stratégiai térképpel és az összes békeszerződések szövegével a kezünkben megkezdni. . . . Ember legyen a talpán, aki ismeri magát az apró balti államok és a két nagy országot — Lengyelország és Oroszország — ezernyi girbe-görbére húzott határvonala között. Békében mindez nagyon egyszerű volt. Egy nagy piros folt — Németország; egy nagy föld folt — Oroszország. Ma Oroszország a nagy piros folt és közben Lengyelország, Memel, Litvánia, Lettland és — last not least a korridor.

A lett határon megszűnik ma az a soknyelvű, sokelvű világ, amelyet Európának nevezünk. Egynyelvűség — orosz nyelvhatár — következik és az elvek harcát fel kell függeszteni. Az új Oroszországban nem tréfálnak az emberrel, ha „tulerős“ kifejezésekkel verekszik az elveiről. Elhaltat a vasúti kocsi politizáló-rétege — egy hazatért amnesztias Vrangel-tiszt, két lett kereskedő és egy fehéroroszországi költő. A tisztet ijesztgetik a kereskedők. Kötéllel, családsággal, De csak a határig. Ott egyszerre mosolygásra gömbölyödött ábrázattal kezdik magyarázni az új rendet. Szovjethivatalnok két katonai kíséretében vizsgálja az utleveleket. A „Journalist“ szóra nagyon erősen mustrálni kezd, de a berlini követség láttamozása minden kételyét eloszlatja. Kresztjinszky követ aláírása többet ér, mint nemegy népbiztosé. A hazatért tiszthez érve csak átfutja az adatait. „Alezredes . . . charasó . . .“ Udvarián köszön és távozik.

Piszkos, nyomoruságos fehér-orosz falvak között dühörög a vonatunk. Itt—ott egy-egy sovány tehén, gágogó libahad és rongyos parasztyerek színezi meg a nagy szürkeséget. Ehségnek — a tavalyi hírek értelmében, — nyoma sincs ezen a vidéken. Kenyeret majszolva, gyümölcsös, halas kosarakkal telepednek le mellénk az új utasok.

Két feketeszakállas, sápadt fiatalember ül le velem szembe. Az „Izvesztiját“ a moszkvai hivatalos lapot olvassák és kifogástalan orosz-szavakkal beszélgetnek maguk között. Elkérem tőlük a lapot. Az idősebbik rámbámul — Ön most jön haza külföldről? — Külföldi vagyok. Öt év előtt jártam itt utoljára, — felelem.

Beszélni kezd, Amerikát járt zsidó, sok-sok pénze volt (így mondja: „bihetetlenül sok“) és ma semmije sincs. Gazdálkodik. Fél a „jövötől“, szeretne a „nagy felfordulás előtt“ messze földre bujdosni. „Palesztinába?“ „Nem, Hiszen oda is sok pénz kell. A rubel nem jó utiköltség.“ Különben is idezokott már a szegény parasztlak közé, akiktől nem akar megválni.

— Jó nép ez, uram. Csak a papjai ne bujto-gatnák. — Jól esik hallgatni. Halkan, természetes éneklő hangján mondja, minden panasz vagy szomorúság nélkül. Az orosz zsidó túrvetiltakozó típusa. Elvisele a cári uralom minden politikai következményét. Amerika embergyilkos gyárainak kényszermunkáját, most a szovjet alatt is csak úgy csinálja a dolgát, mintha semmi sem változott volna meg.

Minszk előtt kiszáll a vonatból. Új arcok: bozontos öreg paraszt és a városba igyekvő előjáró féle fiatal ember lógazza fejünk fölött a lábát. (Az orosz vonat ma is „emeletes“; három sor pad van egymás fölécsolva, ülni csak görnyedten lehet.) Lenin betegségéről beszélnek.

— Nem hiszem bátyuska, hogy olyan csunya nagy baj volna — mondja a fiatalabb. — Nono — dünyögi az öreg — ami Iljicsünket már megvisele a sok hivatal, Hej, gyerekek, gyerekek . . .

Iljicsnek hívják Lenint, egy kicsit pajtás-kodóan, egy kicsit talán gunyosan. Olyanformán mint a hogy hat évvel ezelőtt Rasputint halottam „Griskánk“ emlegetni. Griska . . . „a mi Gyurink . . .“ a cári-bátyuska Grisája . . . Ilyen a paraszti nyelv melódiája, amikor Vladimir Iljics Lenint csak az apja nevével nevezi.

Politikáról azonban szó sem lehet. Nem érdekli a népet, hogy „amott Moszkvában“ mit határoznak. Legfőképpen a terményadó nagyságán sopánkodnak.

— Ha legalább egyszerre vetnék ki — mondja a fiatal falusi notabilitás. — De ez az, hogy nem ismerjük a következő rendeletet. . . .

— Eh, gyerekek, gyerekek . . . dünyögi vissza az öreg. — sosem úgy jó nektek, ahogy van. Tudják ők, hogy egyszerűben kell-e. A Sztjepa Valosin járt multkor Minszkben és hallotta hogy . . .

És megindul a pletyka. Olyan mint bárhol mástutt. A problémáik egy kicsit leegyszerűsödtek, a hangjuk rezignáltabb, de az agyuk ugyan-ugy dolgozik, mint az európai falu népé. „Még mindég úgy dolgozik“, mondja a rigai ellenforradalmár. „Már úgy dolgozik“, veti ellene a vidéki költő, aki most már kezd elemében lenni:

— Higyje el, polgártárs, semmiben sem rosszabb ma itt, mint az önök Európájában. Nincs különbség. Ertse meg, nincs különbség. Mi négy év alatt a hátunkon cipeltük önök után a parasztjainkat. Lehet, hogy majd nem jönnek le a hátunkról. De az a fontos, hogy ma már nincs különbség. . . .

Nagyot zökken a vonat. Baj van. Kiszállnak az utasok. Körülállják a gépet. Néhány órai késés és Minszk még jó harmincöt verszinyre van.

Az öreg paraszt odaint a fiatalnak. „Andrusa, gyerünk gyalog. Majd csak beszélünk. Nem bízom a gépben. . . .“

Hát még sincs igaza az én költőmnek. Van különbség. A különbséget ez a harmincöt sétakilométer adja meg. Az orosz paraszt beszélt. A miénk pipára gyújt és vár, amíg a gép megembereli magát.

Minszk. „Zsidóvárosnak“ csufolják pedig csak az intelligencia nagyrésze zsidó. A paraszti és kispolgári elem fehérorosz, ami nyelvészet tekintetében az orosz nyelv pösze, selypes kiejtését jelenti. Ma mindenesetre egy „autonom“ tanácsország, fővárosa száz meg egy hivattallal, főiskolával és — hadseregpáncsnoksággal.

Az ügyvédkongresszus radikális intézkedéseket követel az igazságszolgáltatás konszolidációjáért

A kongresszus határozati javaslatlall foglal állást a bírák mellett

(Nagyváradi ápr. 13. Az Uj Kelet tudósítójának telefonjelentése.) Az ügyvédkongresszus bizottsági tárgyalásai során az igazságszolgáltatás és a bírák helyzetének a kérdésével foglalkozott. A kérdés körül igen heves vita fejlődött ki és nem kevesebb, mint öt határozati javaslatot nyújtottak be, amelyek mindegyikét igen radikális hangon szövegezték meg.

Az első határozati javaslat az állandó választmány által kiküldött albizottság munkája. A javaslatot Dr. Ghilezan Livius (Kolozsvár) és Juon Radovici referálták. A második javaslatot Dr. Zigre Miklós, a harmadikat Dr. Dobrescu, a negyediket Parvulescu, az ötödiket pedig Constantin Roui terjesztette elő.

Valamennyi határozati javaslat erőteljes hangon követeli a bírák és az igazságszolgáltatás helyzetének megjavítását. A vita során Trancu-Jasi volt munkaügyi miniszter is felszólt, aki felszólította az ügyvédeket, hogy legyenek szolidárisak a bírói karral.

A vita folyamán egyik-másik felszólalásnál olyan vehemens ellentmondásokkal zavarják a gyűlést, hogy az elnök többször kénytelen öt-tíz percre felfüggeszteni az ülést.

A határozati javaslat

Végül is az öt propositio előterjesztői között kompromisszum jött létre és a következő határozati javaslatot fogadták el:

„A nagyváradi ügyvédkongresszus 1923 ápr. hó 12-én tartott ülésén fájdalommal állapítja meg, hogy a nagy háború után az igazságszolgáltatás és ennek szervezetei teljesen el vannak hanyagolva olyannyira, hogy az igazságszolgáltatás jelenlegi helyzete valóságos társadalmi és nemzeti veszélyt jelent. Eppen ezért a kongresszus nyomatékosan felhívja a hatóságok figyelmét, tegyenek meg minden intézkedést az igazságszolgáltatás konszolidációjáért. Elsősorban javítsa meg a bírák anyagi helyzetét és áthelyezhetetlenségük kimondásával vegye ki őket a végrehajtó hatalom hatásköréből.

A katonai jellegét még a nagy háború örökségeként kapta.

Az utcáin katonaság vonul végig énekszóval, szuronyosan.

Fegyvelmeztettek, jóltápláltak az orosz szovjet véderő minszki képviselői. Nem ismerik a rangot, de a „főljebbvalót“, akit csak a „parancsnok-elvtársnak“ szólítanak, úgy követik, mint a békebeli német infanteristák. A mellükön RFSSK (Föderatív Orosz Tanács Köztársaság) jele, a nálukon amerikai sátorlap, az övükön kézigránát. Közöttük nincs egyetlen zsidó sem. Csupa széles, szláv profil, beesett, magas mellkas, a régi cári hadsereg összetételét sejteti. A menet élén haladó tiszt is a „régiekből“ való. Nem úgy jár, mint aki tegnapi-mára bujt uniformisba.

A város népe nem vesz rólok tudomást. Kilenc éve folyik itt a katonasdi, itt volt Nikolajevics főhadiszállása, ide menekült az atyuska a forradalom elől és itt nyílt meg az a katonatanács, amely a frontot három hónap alatt minden német gránátnál jobban megingatta.

A háborút már nem utálják Minszkben, unják. A gyerek itt nem szalad a menetelő katonaság után, az asszonyok nem sopánkodnak szurony láttára, Minszkben három év előtt a lengyel megszállás idején „ismeretlen“ katonák hajtották végre a minden szökőévre esedékes pogromot.

Beszéltünk a „III. Internacionálé“-hoz címzett vendégfogadóba. Az első emelet egy részét gránát roppantotta derékba, a kötörméleket kiveri az előburjánzott gaz és a világitás kérdése nagyon rendezetlennek látszik. De a borotváltképű, intelligens külsejű vendéglős udvarián betessékel egy tiszta, világosnak mondható szobába: Isten hozta, elvtársak.

A lett kereskedők összenéznek. Ez az első eset, hogy nem tiltakoznak a megszólítás ellen. Oroszországban vagyunk.

Faludi Iván

Egyelőre a kongresszus tudomásul veszi az igazságügyi miniszternek a kormány nevében tett azon kijelentését, hogy még április elsejétől kezdve megjavítják a bírák anyagi helyzetét.

Ha a kormány nem tenne eleget a kongresszus kéréseinek, az ügyvédi kamarák kénytelenek lesznek a legvégső eszközhöz folyamodni.

A mai ülés

A ma délelőtti ülésen a napirend előtt dr. Ghilezan Livius kér szót. Szeretné, ha bevinnék a már elfogadott határozati javaslatba az erdélyi igazságszolgáltatás különleges fogyatkozásait.

Dr. Andru Szevér javasolja, hogy a határozati javaslat erős kitételeit, amelyek a külföld előtt kedvezőtlen színben tüntethetik fel az itteni közállapotokat, enyhébb szavakkal helyettesítsék. Erre óriási vihar tör ki és különösen a regátbli kiküldöttek követelik a javaslat radikális formájának fentartását.

A többi szónokok beszéde alatt a vihar megújul, az elnök a zajban az ülést felfüggeszti és a bizottságok megkezdik tanácskozásait.

* Mosdóvíze kellemes és üdítő lesz, ha Brázy-kölnvizet tesz bele. Kapható mindenütt.

Mégis csak a Szilágyi-Likörök a legjobbak!

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Előfizetési árak: Egy hónapra 45 lei, negyedévre 130 lei, félévre 240 lei, egész évre 450 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő dr.

Az Uj Kelet olvasóihoz

Amióta lapunk újult erővel felvette a küzdelmet az erdélyi zsidó nép érdekeinek szolgálatában, nem mulasztottunk el egyetlen alkalmat sem, hogy az egységes front életbevágóan fontos momentumára rámutassunk. Az erdélyi zsidó közélet számottevő faktora egymásután csatlakoztak és csatlakoznak a zsidóság egységének, az együttes munkálkodás és közös védekezés alapeszméjéhez, mert csak ez, az egységes front, az együttes munkálkodás és közös védekezés mentheti meg népünk összességét a sors minden eshetőségei ellen. Ennek az egységes frontnak egyik nagyhorderejű eszköze, az általános zsidó közérdeknek egyetlen védőpajzsa, a jelenlegi súlyos napokban: az erdélyi zsidó nép egyetlen sajtóorgánuma, az Uj Kelet. De az egységes front eszméje csak akkor fog igazán testet ölteni, ha minden egyes zsidó át fogja érezni ennek szükségességét és ebben a lelki átérésben a magáénak fog vallani minden kulturintézményt, mely a zsidó közösség érdekében működik. Ha minden zsidó át fogja érezni azt, hogy az Uj Kelet az ő lapja, éppen azért, mert a zsidó közösség organuma, akkor és csakis akkor fogjuk elérni azt a pontot, melyen állva elmondhatjuk, hogy „minden erdélyi zsidó az Uj Keletért és az Uj Kelet minden erdélyi zsidóért!” Zsidók! Fizessetek elő az Uj Keletre és gyűjtsetek előfizeteket lapunknak, mert minden egyes új előfizető az Uj Keletet erősíti, az Uj Kelet erőssége pedig az erdélyi zsidó nép, a ti magatok erőssége.

— **Slatineanu a jásii egyetem rektor-jelöltje.** Bukarestből jelentik: A jásii egyetem tanárai értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy Slatineanu jelöltségét támogatják az egyetem rektori székére.

— **De Valerát nem fogták el.** Londonból jelentik: A kormány közli, hogy a De Valera elfogatásáról szóló hír téves, amennyiben csak az ir felkelővezérhez rendkívül hasonló felkelőt fogtak el.

— **Macdonald lemondással fenyegetőzik.** Londonból jelentik: Az angol munkáspártnak az alsóházban tanúsított forradalmi magatartása miatt Ramsay Macdonald azzal fenyegetőzik, hogy lemond a munkáspárt elnökségéről. Együttal felszólította a munkáspárti képviselőket, ne rendezzenek forradalmi jeleneteket, hanem szorítkozzanak csak az obstrukcióra.

— **Lemondott a nagyváradi ortodox hitközség elöljárósága?** Beszámolt már az Uj Kelet arról a sajnálatos incidensről, mely a nagyváradi ortodox hitközség belső békéjét megbolygatta. Első pillanattól kezdve az volt az álláspontunk, hogy ezek az ügyek nem valók a nyilvánosság elé, mert ez csak a békés kibontakozást zavarná meg. Így csak akkor irtunk a nagyváradi pázka-afférről, amikor a béke legalább látszólag helyreállt. Sajnos, örömrünk korai volt, amennyiben nagyváradi tudósításunk szerint az ügy olyan következményekkel járt, melyek sokkal súlyosabb jelentőségűek, semhogy egyszerűen napirendre térhetnének felette. Nussbaum Zeigmond elnök bizalmas zárt ülésre hívta össze az elöljáróságot s az értekezleten, a kiszivárgott hírek szerint, lemondott állásáról. Nem a személyét ért támadások keserítették el, de az, hogy az ügyben szereplő egyik ősz pap ellen rendőrségi feljelentést adtak be. Lemondásával dokumentálni akarja tiltakozását az ilyen eszközök ellen. Nussbaummal az elöljáróság azonosította magát, s ugyancsak lemond. Nussbaum lemondásának híre még az ellenzék körében is mély benyomást keltett, mert mindenek felett áll, hogy működése a hitközség erkölcsi és anyagi fejlődését biztosította. Minden remény megvan arra, hogy sikerülni fog Nussbaum elnököt elhatározásának megmásmítására bírni. Nagyváradi híradás nyomán különben a lapokban, így az Uj Keletben olyan hír jelent meg, hogy Nussbaum Zeigmond hitközségi elnököt, ki az ország zsidóságának egyik kiváló köztisztviselőjében álló embere, a pázka-

afférből kifolyólag inzultálták. Örömmel fogadjuk most ennek a hírek hozzánk beküldött cáfolatát, annál is inkább, mert a zsidóság egységességének érdeke parancsolóan a békét kívánja.

— **Visszahívták a finn meghatalmazott minisztert Bukarestből.** Bukaresti tudósítónk jelentése szerint ma délután jelenik meg bucsukihallgatáson a királlyal D. Tauer, Finnország meghatalmazott minisztere.

— **Sztrájkra készülnek a köztisztviselők.** Bukarestből jelentik: A köztisztviselők szövetségének vezetősége kiáltványt tett közzé, amelyben közli, ha kormány április 22-éig nem teszi meg a tisztviselők erkölcsi és anyagi életük biztosítására szükséges intézkedéseket, akkor nem fognak többet hiábavaló kongresszusok tartásával kísérletezni, hanem végrehajtják az április 4-én tartott kongresszus határozatát és sztrájkbalépnek. A tisztviselők szövetsége felszólítja a vidéki szervezeteket, hogy addig minden kerületi központban tartsanak gyűlést, a gyűlés jegyzőkönyvi kivonatát és határozati javaslatát pedig küldjék meg a központi szervezetnek.

— **Elárverezik a Radoslavoff-kormány tagjainak vagyonát.** Szófiából jelentik: A kormány elrendelte, hogy a Radoslavoff-kormány elítelt tagjainak vagyonát elárverezzék. A kormány reméli, hogy így az elítelt miniszterekre kiszabott pénzbüntetés egyharmadrésze megtérül.

— **A román-bolgár jóvátételi tárgyalások.** Bukarestből jelentik: A román-bolgár kártérítési tárgyalások május elsején újból megkezdődnek. Az „Universul“ szerint a román delegáció közölte Bulgáriával, hogy Románia nem járul hozzá a bolgár alattvalók vagyonának zár alól való feloldásához, csakis abban az esetben, ha azok egyenértékét Bulgária befizeti Románia jóvátételi számlájának javára.

— **Női sofförök Londonban.** Londonból jelentik: A Daily News felveti azt a tervet, hogy a női utasok részére Londonban külön női sofförök által vezetett autók álljanak rendelkezésére. Hivatkozik arra, hogy a Newyorkban ezt a rendszert már régen bevezették, mert a nők éjjel nem mernek olyan autotaxiba ülni, amelyet férfisofförök vezetnek.

— **Autószerencsétlenség Nagyvárad és Arad között.** Nagyváradról jelentik: A tegnapi nap folyamán Szöke Sándor dr. a Pesti Magyar Kereskedelmi Hitelbank, Heidelberg László a Magyar Általános Hitelbank és Weisz Imre a Kommerzialbank igazgatója autóval igyekeztek Arad felé. Simánd község határában elromlott a fék és az autó a legnagyobb sebességgel rohant tova anélkül, hogy le tudták volna fékezni. Weisz igazgató és a sofför kiugrottak az autóból, amely röviddel ezután belezuhant egy másfél méternyi mély árokba. Szerencsés véletlen következtében az autóban ülők sérülést nem szenvedtek, míg Weisz Imre ugrás közben a karját törte.

— **Hírek Vladivosztko elfoglalásáról.** Berlinből jelentik: Citából érkező hírek szerint az ellenforradalmi csapatok elfoglalták Vladivosztkot.

— **Sas támadása egy repülő ellen.** Egy aviatikust, amikor Dardoni felett repült, India északnyugati határában megtámadott egy sas, úgy hogy azonnal le kellett szállania. Ez az első eset, hogy ragadozó madár le tudott győzni egy repülőt. Az első pilóta, akinek a madarakkal kellett felvennie a harcot, Vedeires volt, mikor jóval a háború előtt a Pireneusok fölött repült át. Ugyancsak a Pireneusok fölött Gilbert francia aviatikus is veszedelmes helyzetbe került, amikor egy sas csőrrel támadta meg. Gilbert csak úgy tudott megszabadulni, hogy a veszedelmes madárra többször rálőtt.

— **Megérkezett a „Cantara Romana“.** Románia legnagyobb dalárdája, a „Cantara Romana“ péntek délután megérkezett Kolozvárra. A dalárdát a pályaudvaron a hatóságok képviselői fogadták és a menet zászló slatt vonult be a városba.

— **A törökök megtámadták Castelordzo szigetét.** Londoni jelentés szerint tegnap délben török irreguláris csapatok megtámadták az olasz Castelordzo-szigetet, amelyet a kemalisták Törökországnak követelnek, lefegyverezték az ottani helyőrséget és felkoncolták a sziget polgári vezetőit. Rodos szigeteről katonaságot külték ki, amely foglyul ejtette a török bandákat.

— **Borzalmas repülőgépszerencsétlenség Krakkó felett.** Krakkóból jelentik: Csütörtökön délután borzalmas repülőgépszerencsétlenség történt Krakkó felett. Ebéd után a katonai repülőtérről egy pilóta szállt fel hidroplánon és egy óráig tartó utat tett Krakkó körül. Visszatérőben, amikor a város legforgalmasabb tere fölé ért, a motor a magasban hirtelen elromlott és a gép zuhanni kezdett. A téren sétáló emberek már csak arra lettek figyelmesek, hogy a repülőgép a fejükre készül zuhanni. Mindenki menekülni igyekezett, a legtöbben kapualjakra szaladtak, de alig telt el pár pillanat, óriási robbanás hallatszott, a repülőgép darabokra szaggatva gördült le az egyik nagy emeletes épület tetéjéről, az épületből pedig lángok csaptak fel. A pilóta, aki gépével együtt először a háztetőre zuhant, holtan bukott alá a kövezetre. A ház teteje beszakadt és a benzín explodálásától meggyulladt. A háztetőről egymásután estek le a leg-súlyosabb vasalkatrészek, amelyek egy embert agyonütöttek, hármat súlyosan megsebesítettek. A tűoltóság, amelyet időközben értesítettek, kivonult a helyszínre, de az épület égését nem tudta megakadályozni. A háromemeletes ház a tetejébe zuhant repülőgépszárnyakkal együtt teljesen elhamvadt. A sebesülteket a mentők szállították be a városi kórházba. A kár jelentékeny.

— **Meghalt nevéttében.** Londonból jelentik: Chatfield József 79 éves gyáros tegnap este a szó szoros értelmében — nevéttében meghalt. Délután azt mondotta gazdaasszonyának, hogy moziba megy. — Valami vig filmet akarok megnézni, — magyarázta — mert nagyon szomorú gondolatok foglalkoztatnak... A „Charlie Chaplin bevásárol“ című mozidarabról azt gondolta, ez elég vig lesz. Nem is csalódott, mert nyomban az első jelenetnél harsogóan kacagnia kellett. Minél tovább pergett a film, annál bolondosabb helyzetek következtek s a gyáros nagyobbakat nevetett. Az egyik jelenetnél végül annyira fuldokolt a nevetéstől, hogy nem bírta tovább és élettelenül terült el a helyén. Az előadást félbeszakították s a teremben lévő orvos megállapította, hogy Chatfield nevéttében halt meg. A nagy kacagás szívérpattanást idézett elő, ami az öregembert megölte.

— **Tiltakozás a lakbérleti hivatalok feloszlatása ellen.** Bukarestből jelentik: A lakbérlok ligája tegnap tiltakozott a belügyminiszternél a lakbérleti hivatalok tervezett feloszlatása ellen és rámutatott arra, hogy a bérlok helyzete így rendkívül meg fog súlyosbodni.

— **Tovább tart a budapesti közüzemi sztrájk.** Budapestről jelentik: A közüzemi munkások sztrájkja változatlanul tart. A főváros elhatározta, hogy a sztrájknapokra nem fogja fizetni a munkásokat.

— **Meggyilkolta a feleségét.** Budapestről jelentik: Borzalmas gyilkosság történt csütörtökön este Erzsébetfalván. Stein Gábor kocsis, aki hosszabb idő óta elváltan élt feleségétől, tegnap többszöri hasztalan kísérlet után ismét visszatérésre kérte az asszonyt. Az asszony ezuttal sem akart a visszaköltözésről hallani, mire Stein baltát ragadott és agyonütötte. A gyilkost letartóztatták.

* **Ügyvédi hír.** Dr. Gál Lajos bukaresti ügyvéd irodáját Ilfov 4 sz. alól Calea Victoriei 124 szám alá helyezte át.

* **Legújabb divat szerinti ruhák** Lukács ardivatszalonjában készülnek Wesselényi-u. 20-1-es emelet. Szolid és pontos kiszolgálás.

MORHOVITS P. ÉRZÉKESZ !
Cluj-Kolozsvár, Vesselényi-utca 20. sz.

Arany- ésüst ékszerek, kincszést és ezüst dísz tárgyak
választéka. Szolid és pontos kiszolgálás. Tört aranyat,
ezüstöt, briliánt legmagasabb napi áron veszek.

Junio

(Kolozsvár
sítőjától.) A k
amara azzal
kedelmi minis
mások benyuj
ötödikéig hoss
mai adókvete
jtnak be azo
ket — számsz
előlt és befü
Az adóo
dik meg műk
amelyek házro
kat írják össze
fogva nem ké
áll egy-egy bi
viselőjéből, a
adóók egyik

Reforma

A segéd csak
(Kolozsvár
sítőjától.) Meg
ból megalom
és szakszerűbb
akarják kapcs
ektatásügyi re
hogy a jövőbe
fiu lehessen,
eddig az életk
kereskedelmi s

A megfe
kedelmi szak
testileg alkalm
továbbra is fe

A tanuló
mely után a
pot 1 évig ta
3-4 órán át
tásban részesít

A minél
ben kívánatos
ban a pedag
is tanítsanak.

A gyako
ifjak szigorú
tegyenek, am
az egy éves ó

A segéd
szerint 24 év
önálló.

Elvül vo
csakis hivatal
engedélyt.

Az alsó
elemi végzet
A szakm
tartana.

Az így
kedelmi iskol
nének magas
akik 6 évi g
esetén szintén

A közép
5 év volna,

Az elők
ziumot végez
a kereskedők
gyakornoki v
továbbá akik
végeztek, vég
kik az alsófo
eredménnyel

A köz
amely érette
tességre jog
magasbfo
erőket.

Minden
delmi iskolá
kereskedelmi
kötelezve ar
kedősegédék

KÖZGAZDASÁG

Juniusban állítják össze az adóösszeíró bizottságokat

Juniusban kezdődik az adókövetés

(Kolozsvár, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara azzal a megkereséssel járult a kereskedelmi minisztérium elé, hogy az adóvalószínűsítések benyújtásának határidejét május tizenötödikéig hosszabítsák meg. A különböző szakmai adókövető bizottságokba sorsolás útján jutnak be azok a kereskedők és iparosok, akiket — számszerint huszat — a kamara kijelölt és beküldött a pénzügyi reszorthoz.

Az adóösszeíró bizottságok júniusban kezdik meg működésüket. Ezek a bizottságok, amelyek házról-házra járnak, azokat az adózókat írják össze, akik keresetük természeténél fogva nem készítenek mérleget. Három tagból áll egy-egy bizottság: a pénzügyi kincstár képviselőjéből, a városi tanács küldöttjéből és az adózók egyik megbízottjából. Vidéken a kinc-

tári képviselő mellett a vármegyei közigazgatási bizottság egy tagja fog működni. Az üzleti könyveket vezető üzemek és kereskedőcégek adóügyi fölött az adóhivatal székhelyén működő adókövetőbizottságok döntenek.

Panaszok és kifogások a „Főlebbező Bizottság”-hoz kerülnek. Ez a bizottság áll egy kinevezett elnökből, aki ezen a területen működő valamelyik bizottság tagja, továbbá egy kincstári megbízottból és az adózók képviselőjéből. Ha sok lesz a főlebbezők, a törvény értelmében több hasonló összetételű bizottság is alakulhat egy városban, vagy megyei járásban.

Az összeírások júniusban kezdődnek, míg az adókövető bizottságok júliusban kezdik meg működésüket.

Reformálják a kereskedelmi oktatást

A segéd csak hat évi gyakorlat után önállósulhat

(Kolozsvár, április 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megirtuk, hogy a kereskedők köréből mozgalom indult a kereskedelmi oktatás új és szakszerűbb reformálására. A reformot be akarják kapcsolni az előkészítés alatt álló közoktatásügyi reformba és módot akarnak keresni, hogy a jövőben kereskedelmi tanonc csak az a fiú lehessen, aki legalább tizenéves és eddig az életkorig már az iskolában bizonyos kereskedelmi szaktudást sajátított el.

A megfelelő általános és bizonyos kereskedelmi szakirányú ismerettel rendelkező és testileg alkalmas inasok részére az inasiskola továbbra is fentartandó.

A tanulási idő 3 év a tanoncok részére, mely után a tanonc gyakornok lesz, mely állapot 1 évig tart. Ez idő alatt az ifjak napi 3-4 órán át magasabb kereskedelmi szakoktatásban részesítendők.

A minél gyakorlatiasabb nevelés érdekében kívánatos lenne, hogy a gyakorlati iskolában a pedagógusokon kívül *aktív kereskedők is tanítsanak.*

A gyakorlati tanfolyam elvégzése után az ifjak szigorú elméleti és gyakorlati vizsgát tettek, amely után nyerendő bizonyítvány az egy éves önkéntességre jogosítana.

A segéd csak 6 évi gyakorlat és rendszerint 24 éves életkor beléptetése után legyen önálló.

Elvül volna kimondandó, hogy a jövőben csak *hivatásos kereskedők kaphassanak ipar engedélyt.*

Az alsófokú kereskedelmi iskolában 4 elemi végzett ifjak volnának felveendőek.

A szakirányú kereskedelmi oktatás 4 évig tartana.

Az így megszervezendő alsófokú kereskedelmi iskolák a gyakorlati életnek nevelésének magasabb képzettségű segédmunkásokat, akik 6 évi gyakorlati működés és nagykorúság esetén szintén önálló kereskedők lennének.

A középfokú kereskedelmi iskola tartama 5 év volna, ebből az első év előkészítő.

Az előkészítőbe felvételenek a progimnaziumot végzett ifjak, a második év folyamata a kereskedőknél felszabadult inasok egy évi gyakornoki vizsga letételének igazolása esetén, továbbá akik az alsófokú kereskedelmi iskolát végeztek, végül a harmadik évfolyamra azok, kik az alsófokú kereskedelmi iskolát kitünő eredménnyel végezték.

A középfokú kereskedelmi iskola — amely érettségi bizonyítványt ad, egy évi önkéntességre jogosít — nevelné az országnak a magasabbfokú gyakorlati és irodai segéd-erőket.

Minden városban, hol alsófokú kereskedelmi iskola van, ott pedig hol középfokú kereskedelmi iskola van, feltétlenül ez van kötelező arra, hogy az életben működő kereskedősegédek és főnökök továbbképzését rend-

szerezzen esti szaktanfolyamokon végezzék.

Ez esti szaktanfolyamok könyvvezetés, levelezés, kereskedelmi földrajz és áruismeret óráira az iparosságok és mesterek is felveendőek lennének.

A javaslatot a kereskedelmi és iparkamara elfogadta és fölterjeszti a kultuszminiszterhez.

Kereskedők és iparosok az uzorabíró-ság ellen. Csütörtökön este Pop Szevér kamarai alelnök vezetésével a kolozsvári kamara kereskedelmi szakosztálya ülést tartott. A tárgysorozat első pontja a követetvám revíziója volt, amellyel rövidesen végeztek. Elhatározták, hogy egy ötös bizottság az április 15-ig elkészítendő díjszabályzatot átadja az elnökségnek, amely újból letárgyalhatja a kérdést. Behatóbb megbeszélés tárgya volt az uzorabíró-ság elleni akció. A szakosztály egyöntetű elhatározásából legközelebb küldöttség keresi fel Praporgescu törvényszéki elnököt, az uzorabíró-ság elnökét, aki előtt föltárják a kereskedők sérelmeit. Mindenekelőtt kitagadják, hogy a kereskedők képviselője a bíróságon voltaképpen csak a statisztika szerepét tölti be. A bíróság alapos tárgyalás nélkül hozza ítéletét, minthogy szakértelem híján levő bírák döntenek olyan kérdésekben, amelyekhez nagy szakmai járatosság szükséges. Több esetben a köztudóval egyúttal följelentő, tehát semmiképpen sem lehet objektív. Gyakran ügyvéd nélkül jelennek meg a felek, akik ezenfelül a tolmácsot is igénybe venni kénytelenek. A hevenyészett román fordítás miatt gyakran értelmetlenségek adódnak a tárgyaláson, legtöbbször a fél rovására. Sérelmezik azt is, hogy sokszor mellőzik a bizonyítást. A decret lege minimális és maximális büntetést állapít meg, az ítéletek kiszabásánál azonban mindig a maximumot alkalmazzák. Megtörtént az is, hogy a másodfokú bíróságon egyazon ügyben az a bíró ítélkezett, aki első fokon elnöke volt a bíróságnak. Ha a bíróság elnökénél való eljárás nem hozná meg a megfelelő eredményt, akkor a kamara a sérelmek orvoslását a kormánytól fogja kérni.

A Crissovaloni bankház kolozsvári fiókja. Hirt adtnak már arról, hogy a Crissovaloni bankház, melynek a nemzetközi pénzügyi piacokon elismert neve van, Kolozsváron is fiókot létesít. A kolozsvári fiók május 1-ével kezdi meg működését Popescu igazgató vezetésével, aki mellett Mátyás Sándor, Brunner József dr. és Tischler Elemér dr. jogosítottak a cégjegyzésre. A bankfiók kizárólag kereskedelmi ügyletekkel foglalkozik majd.

Részvénytársasággá alakul át a tordai cukorkagyár. A tordai cukorka- és csokoládégyár, mely eddig közkereseti társaság volt, „Potaissa” néven részvénytársasággá alakul át.

Egy lei — két osztrák korona. Bécsből jelentik: A bécsi törvényszék egy konkrét ügy kapcsán a következő döntést hozta: Liebisch Rudolf bécsi kereskedőnek még a háború előttről 12.811 korona követelése volt Nopcsa Ilona bárónő ujaradi lakossal szemben. Liebisch erre néhány hónap előtt a bárónőt beperelte 6405.50 lei összeg erejéig, mivel a régi koronát Erdélyben 2:1 arányban váltották be leire. A bécsi bíróság az

osztrák pénzügyminisztériumtól kért véleményt ebben az ügyben. A bécsi pénzügyminisztérium különböző szerződések mérlegelése alapján megállapította, hogy az erdélyi adósoknak leiben kell fizetniük, mégpedig a becserelési 2:1 arányban. A bíróság ezért Nopcsa Ilona bárónőt elmarasztalta a 6.405 lei és 50 bani fizetésében. Az ítélet nemcsak jogerős, hanem elvi jelentőségű: s nemcsak Ausztriában, hanem az összes utódállamokban is érdeklődésre tarthat igényt.

A kolozsvári ipartestület és a zsidó iparosok. A kolozsvári ipartestület e hónap 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a vármegye székházában évi közgyűlést tart. Az ipartestület 1918-ban tartotta utolsó rendes közgyűlését, azóta a forradalmak, megszállás és később a kivételes állapot miatt csak 1920-ban volt módjában gyűlésre szóló engedélyt kieszközölni. Akkor azonban csak huszonöt tag egybejövételét engedélyezték a hatóságok, úgy hogy a közgyűlésnek akkor el kellett maradnia. 1921-ben a helyzet már enyhült, azonban évi közgyűlést még sem lehetett tartani, mert a kormány az alapszabályok módosítását követelte. Tavaly májusban a kívánt módosításokat az ipartestület csak részben teljesíthette és újabb módosított tervezet terjesztett a miniszter elé. Ebben az ügyben az akkor Nagyenyeden székelő ipari felügyelő is Kolozsvárra érkezett, ahol az ipartestület megbízottjával tárgyalta, minthogy a módosított alapszabályok jóváhagyása a törvényben előirt ideig nem érkezett meg, ezeket jóváhagyottaknak tekintették. Ilyen körülmények között fogják megtartani most az ipartestület öt év óta elhalasztott közgyűlését. A közgyűlés viharosnak ígérkezik, minthogy a testület román tagjai azt kívánják, hogy ezuttal ne az alapszabályszerűen előirt tizenkét előjárásági tagot válasszák, hanem az egész előjárásági, vagyis harminchat tagot. Ebben az esetben pedig követelik, hogy paritásos alapon az előjárásági fele román nemzetiségű iparos legyen. Ezt a kívánságot azonban a vezetőség véleménye szerint csak a jogfolytonosság megsértésével lehetne megcsinálni, minthogy az alapszabályok intézkedése szerint a közgyűlés évről-évre csak az előjárásági egyharmadát választja. Igaz ugyan, hogy már öt év óta nem volt közgyűlés, de ez olyan vismajor volt, ami a mostani helyzetet nem borítja fel. Ezzel szemben a most megválasztandó tizenkét előjárásági tag listáján nyolc román tag fog szerepelni. Közöttük Bohatier Leó mérnök is, aki az 1918-ban megválasztott Andrásovsky timármester elnöki helyét foglalná el. A testület zsidó tagjai sérelmezik, hogy a rendes tagok közé egyetlen egy zsidót sem jelöltek, jóllehet az ezerkilencszáz tagot számláló ipartestületben négyszáz zsidó van. A nyolc póttag között mindössze egy zsidó iparos, Schwartz Márton bádogosmester, szerepel.

A heti devizapiac

A magyar korona újabb zuhanása előtt

A múlt heti devizabeszámolóinkban megirtuk, hogy a következő héten a frank ingadozása és a magyar korona további esése fogja irányítani a belvárosi pénzügyi piacot. És a jóslatunk be is következett. Az egész hét folyamán a frank hol esett, hol emelkedett, ami az egész devizaforgalmat lényegesen lecsökkentette. A kereslet csak a legszükségesebb valutákban volt, a kereskedők csak az okvetlenül kifizetendő adósságukat fedezték, különösen svájci frankban vagy magyar koronában.

A nemzetközi kereskedelmi piacon az árukat svájci frankban kalkulálják és így a külföldi importáló kereskedő kénytelen svájci frankban fizetni. Ez a magyarázata a kereslet megnövekedésének.

A berlini tőzsde egész héten szilárd volt. Az értékpapírpiacon az árak lassanként lemorzsolódnak a márka stabilitása következtében. A nyugati értékek állandósultak, kilengések nem voltak. A márka Zürichben állandóan 259—260 körül mozog.

Newyorkban már hónapok óta fokozatosan esnek az európai értékek, ami nem is csoda, hiszen Amerika az egész világ aranykészletének a felét bírja. A dollárt 1914-ben a zürichi tőzsdén 5.16-tal jegyezték és most 5.47¹/₂ az árfolyama. További fokozatos emelkedés várható.

Londonban a külföldi devizák ugyancsak fokozatosan esnek. A font sterling az európai tőzsdéken állandóan emelkedik.

Párisban egész héten állandó árhullámzások voltak. A frank a hét közepén Zürichben 37-ig emelkedett, amire a külföldi értékekben óriási

sek következtek be. De ez csak egy napig tartott, mert másnap a frank 36-ra esett vissza. További hullámzások várhatók.

Milánóban a külföldi értékek árfolyama a lira zürichi emelkedésének megfelelően alakult ki. A fascista kormány helyes gazdasági politikája a lira árfolyamát állandóan emeli. Augusztusban a lira Zürichben 23.10—23.50 között ingadozott és ma elérte a 27.25-ös árfolyamot. Minden jel szerint emelkedés várható.

Prágában a korona fokozatos zürichi javulása következtében a külföldi értékek árfolyama állandóan csökken. A cseh korona emelkedését Becka pénzügyminiszter expozéja segíti elő. Az expozé szerint ugyanazt a pénzügyi politikát folytatja Csehország most is, amit Rasin megkezdett. Állandó bankjegycsökkentés, az állami kiadások redukálása és az export emelése, ez Csehország kereskedelmi politikája. A szokol javulása várható.

Budapestben, habár a korona esése a Zürichben 12-ön megállott, mégis a külföldi értékek és az értékpapírok árfolyama állandóan emelkedik. Valószínű, hogy a 12-ös zürichi kurzust a kormány mesterséges beavatkozással tartja fenn és így a közönség idegen értékekbe és értékpapírokba terti a pénzt.

Rövidesen nagy esés várható, mert a kormány nem rendelkezik elegendő külföldi értékkel és a külföldi koronavásárlásokat be kell majd szüntetnie.

Belgrádban állandó értékcsökkenések vannak, mert a dinár Zürichben állandóan javul. A bankjegyforgalom fokozatosan csökken. További javulás várható.

Bécsben egyelőre csend van. Az osztrák kormánynak a korona stabilizálására irányuló törekvése sikerrel jár, a korona Zürichben 0.0076 körül stabilizálódott.

Irányzat a jövő hétre: Olasz lírában, dinárban és cseh koronában további emelkedés, magyar koronában esés várható.

Április 13-án 100 leíért fizettek Kolozsvárt:

2550—2620 magyar koronát,
10200—10400 német márkát,
0.46—0.47 dollárt,
32600—32800 osztrák koronát,
9.00—9.11 olasz lírát,
7.13—7.16 francia frankot,
2.41—2.43 svájci frankot.

Valutapiac április 13-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1400, London 988, Newyork 211½, Róma 1050, Zürich 3930, Prága 645, Bécs 31, Budapest 5.50.

Bukarest. Valuták: Márka 110—115, léva 150—160, török lira 125—130, font sterling 990—992, francia frank 1400—1410, svájci frank 40—40.50, lira 1010—1020, drachma 260—270, dinár 200—225, dollár 210—211, napoleon 800—810, osztrák korona 31—31.50, magyar korona 500—510, cseh korona 600—620, lengyel marka 60—65.

Zürich. Nyitás: Berlin 258, Newyork 549.50, London 25.61, Páris 3695, Milano 2740, Prága 1642, Budapest 12, Belgrád 560, Bukarest —, Varsó 140, Bécs 77, Bécs bélyegzett 77.

Berlin. Nyitás: Róma 1059, London 98.125, Newyork 21.150, Páris 1415, Zürich 3840, Prága 631.

Aki sékelt fizet, jelét adja annak, hogy nemzeti otthon akar Palesztinában a zsidóságnak. Aki a sékelfizetést megtagadja, a zsidó nemzeti otthon jogát vitatja el.

Sodronyipar Részv-Társ., Cluj

Mérleg

Lezáratott 1922 december 31-én

Vagyon

A gyártelep 297.146.86, Gyárépületek 5,080,015.20, Munkás koloniák 1,920.979.41, Gépek és egyebek 15,826.880.61. Gazdasági tárgyak: Garázsvonal, földgazvezeték, csövek és fegyverzetek, gyár és iroda felszerelés, teherautók, lovak, szekerek, ingatlanok 2,764.719.44, Fő- és segédanyagok 15,885.080.60, Gyártmányok 11,256.188.07, Munkás-élelmezés 183.951.—, Pénztár 63.298.68, Atmeneti tételek 272.628.92, Folyószámla tartozás 5,711.387.28, Értékpapírok 2.500.—, Összesen 59,264.776.07.

Teher

Részvénytőke 15,000.000.—, Váltók 14,353.900.—, Folyószámla hitelezés 20,550.274.25, Osztalékok 100.781.25, Tartalékok 119.241.93, Törlesztési alap 5,734.996.45, Atmeneti tételek 256.999.36, =56,116.193.24, Jutalék 3,148.582.83, Összesen 59,264.776.07.

Nyereség és veszteség számla

Veszteség

Törlesztések: Gyárépületeknél, munkáslakásoknál, földgazvezeték, garázsvonal, gyár és irodaberendezések 5,734.996.45. Termelési, adminisztrációs és munkásélelmezési költségek: Havidíjak, munkásfizetések, általános költségek, biztosítás, termelési költségek 11,584.974.73. Kamat, bizomány és jutalék 5,926.274.81. Adók 695.762.58, =23,942.008.57, 1922 évi jutalék 3,148.582.83, Összesen 27,090,591.40.

Nyereség

Nyersáru és anyag: Az évi termékek nyeresége 27,090.591.40, Összesen 27,090.591.40.

Dominic Rațiu s. k. elnök., Ing. Virgil Dessila s. k., J. C. Orghidan s. k., Dr. Farkas Mózes s. k., Ioan Hossu s. k., Ioan Negruțiu s. k., Hirsch Adolf s. k., Tiberiu Eremie s. k., I. Diamant s. k. igazgató, Ludovic Peller s. k. főkönyvelő.

A számadásokat megvizsgáltuk és rendben találtuk.

Kolozsvár, 1923. április 4.

Ionel Comșa s. k., Frigyes Gross s. k., Dr. Octavian Sglimbea s. k., Hecht Richard s. k.

SPORT

Kolozsvár válogatott csapata. A csütörtök délután megtartott trialmérkőzés alig nyújt alapot a válogatott csapat összeállítására. Egyik csapat sem produkált különösebb értéket. A válogatott csapatot a jövő héten állítják össze. Igen bizonytalan a kapus szerepe. Szatmárit lábsérülése teszi kétségessé s így Bacsoni vagy Sugár jöhet számításba. A háttérben helyén Hirsch dr. és Pollák rivális nélkül állanak. A centerhalf helyén a kitűnő formában levő Braunt szerepeltetnék, az odalíttok helyét Jakobival és Marczinkievits-sel töltenék be. A csatársorban Nyul, Goga, Borstein, Barabás II. és Rozenberg jönnek számításba.

Haggbbor—Egyetértés-mérkőzés. Értesülésünk szerint a jövő vasárnap a Haggbbor a nagyváradi bajnokság élen álló Egyetértéssel mérkőzik, mely a Törökvs felett aratott győzelmével bizonyítja, hogy erős ellenfele lesz a Haggbbornak.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor

Szombat délután: Három a kislány. (Olcsó helyárrakkal. Jegyek sorozatszáma 335.)

Szombat este fél 8 órakor: Dédé. (Operettújdonosság másodsor. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 117 szám C. Jegyek sorozatszáma 336.)

Szombat este negyed 11 órakor: A fenevad. (Újdonosság először. Premierhelyárrakkal. A premierbérlet helyeit hétfő déli 12 óráig fentartja a pénztár. Jegyek sorozatszáma 337.)

Vasárnap délután 3 órakor: Vig özvegy. (Sümegei Ödön fellépésével. Olcsó helyárrakkal. Jegyek sorozatszáma 338.)

A színházi iroda közleményei: A kincs. Szorgalmasan folynak a színpadi próbák A kincsből Pálffy Gyulácsy Irén kitűnő alföldi népszínművéből, amelynek a jövő hét péntek estéjén lesz a bemutató előadása. Szentgyörgyi István, Baróti Erzsébet, Fajk Rózi, Laczko Aranka, Miklósy Margit, Réthely, Nagy Gyula, Izsó Miklós, Leővey, Mihályfy fogják a vezető szerepeket játszani.

Fenevad. Ma éjszaka negyed 11 órai kezdettel lesz a Fenevad bemutató előadása. A tömeges jegyelvételből itélve szufolt nézőtér fogja végignézni ez a rendkívül finom spanyol vígjátékot. Vasárnap éjjel és hétfőn éjjel a Fenevadat fogják játszani.

Xa-Xa, vagy Az elrabolt hercegisasszony. A jövő héten a Magyar Színháznak rendkívül érdekes filmszenzációja is lesz. Öt egymástáni napon fogják bemutatni ismét a híres Xa-Xa-t. A Xa-Xa, az amerikai filmgyártás legnagyobb diadala. Az izgalmas mese keretében az elefántok, oroszlanok, tigrisek, krokodilok, leopárdok, óriás kigyók szárai láthatók a filmkolosszuson, amely öt részből áll. Hétfőn fogják bemutatni az első részt és azután minden rákövetkező napon egy-egy részt. Az előadások minden nap 5 órakor kezdődnek. A film megtekintését a hatóságok gyermekeknek is engedélyezték.

Három a kislány — délután. Holnap délután 3 órakor a legbájosabb operettek egyike, a Három a kislány fog színpadra lépni. Kolbay Lidiával a női szerepben, olcsó helyárrakkal.

A mozgók szombati és vasárnapi műsora: Érdekes és igen változatos műsora lesz szombaton és vasárnap a három mozgóképszínháznak. Az Egyetemmozgó mind a két napon rendkívül izgalmas bűntény történetet fog bemutatni a vörös E betű címen. Az Urániában szombaton utóliára látható a Sámson és Delila, vasárnap pedig pompás kalandorfilmnek, Az aranyszemű hölgynek lesz a premierje. Az Apollo-mozgónak érdekes, exotikus újdonossága lesz: szombaton és vasárnap egy kínai drámát fognak játszani kínai színészek. A misztikus újdonosság címe A kegyetlen Li-Hang.

Jövő heti szenzációk: A jövő hét nagy film-eseménye a Szodoma és Gomorha, amely két részben fog színpadra lépni. A másik filmújdonosság, Nagy Katalin című, az orosz történelem érdekes lapját fogja izgalmas mese keretében felnyitni. A feltámasztott Tolstoj regénye, A névtelen vakban pedig Jókai Mór regénye van megfilmesítve. A bemutatók pontos sorrendjét holnap fogjuk közölni.

* Központi télikertben minden este 9 órakor nagy előadás. Beléptidij nincs. 1425

Még sehol és soha

nem voltak kaphatók
készen olyan kitűnő

öltönyök,
felöltők,

1433
fiuruhák,

mint most

KATZ és MENDEL

cégnél Cluj, Főter 10. szám.
Szövetek nagy választékban.

Tordai üvegyárból megkezdtem az ugorkás és befőttes üveg szállítását

Főüzlet:
Cluj, Piața Unirii
13. sz.
Telefon 10-02

FISCHER

Fióüzlet:
Târgu-Mureș
Telefon
297

Tordai üvegyár vezérképviselőt és főlerakat

Rothmann Márton szabókeλλékek és Cluj, str. Malia (v. Mátyás kir.-utca) 2. s rövidáru raktára. Eladás nagyban és kicsinyben. Vidékimegyendéleket postán is

להשפיל את
עלול להביא
האדאקסיע
הלה ישנה
פחה בנחלת ד
ביד שאנו
המלכים
עשות בכל
ההשחש
שפע משום
רות עלנו
להתערב
נקודת המצ
ום המכתבים
החכמים.
לנו את כל
יקים מנו
הספרדים
מתלבשים
איזה צד הוא
שעדיין מה
הדפדפה
האדאקסיע
הרת הבית
הדאקסיע
המלשנים
שרים כי מה
ני העיר יאכלו
שני הצדדים
רב מנאדוד
הוקאל
ייבענשטיין
שוב
עדלאנדער
דיז מדעש זינ
לשטיין
E nyiltteri kö

VÉSZET

מחאה גלויה!*

כה

בימים האחרונים שלפני הג הפסח שעל פרסמו הספרדים שבעירנו מכתבים המוכשרים להכניש את ריחנו ולהשפיל את כבוד קהלתנו הקדושה והמפוארה לפני עם הארץ שאינם יודעים מעמד ומצב הדברים כמות שהם באמת.

אנו מוחים בכל תוקף ועוז שרבנים יחידים יתערבו בעניני קהלתנו עפי' שמועה צרדית. רבו כזה עלול להביא פריצה גדולה בחומת אגודת הוראים וסכנה עצומה מרחפת שיתמוטטו עיזי חיי עמודי הארטהאדאקסיו בכללה.

אנו שואלים בקצרה: הנשמע כזאת מיום חוללה ארץ ומלואה שרבנים יחידים יוציאו מחוקת כשרותה קהלה ישנה וגדולה לאלקים העומדת על בסיס של שלשה עמודי העולם תורה עבודה וגמ"ח במוכנס המסורותי לרחות מהסתפח בנחלת כשלשת אלפי בע"ב שומרי התורה הכתובה והמסורה העומדים וצוחים "למשפט צדק" באמת על ידי שאינו מושפע משום צד. גם על דור הפלגה ואנשי סדום לא נחרץ משפטם רק אחרי שירד הדיין מלך מלכני המלכים - כדי להורות לדיינים של מטה - להוכיח הכצעקתה בן הוא אם לא.

אנחנו מצהירים בזה בשם הקהלה ועפי' הסכמת מרא דאתרא ההג אביד שליטא שאנו מהייבים עפי' דתהיק לעשות ככל אשר יורנו:

לפי דעתנו ודעת הרה"ג אביד שליטא הפסק ביד הודיע אינו מחייב אותנו בדרך חובי ליתן רשות להשתתף הספרדי שיוכל לשחוט. אם יש איזה דעה המתנגדת לזה אנו מוכנים לעמוד בכל עת לפני ביד שאינו מושפע משום צד ולקיים כפי הפסק שיצא מאתם עפי' דתהיק. וכל זמן שלא ישבו כסאות למשפט לדין ולהורות עלנו בפנינו ולא למראה עינים ולמשמע אוזן אין רשות לשום אדם יהי מי שיהי אם גם כארזים נבהו להתערב בענין זה לגלות דעתו ומשפטו. וכל מה שפרסמו הספרדים בענין זה עד עתה כלא נחשב בעינינו. מנקודת המצב הזה לא נוזי וזי כל שהוא.

בדאבון נפש ובלב קרוע אנו רואים את חלול כבוד התורה ולומדי' שנתהווה לרגלי פרסום המכתבים ואנו יושבים ומצפים שיהאמצו לתקן את הקלקול באיזה אופן שיהי ועיזי יתרומם קין התורה ויתרכא כבוד החכמים.

וכדי להראות לכל אהבי האמת והיושר עד כמה גדולה העולה מצד שכנגדנו המתאמצים להרעיש עלנו את כל העולם עי' תחבולות ומלשינות ושנאת חנם נציגה בזה מכתב כללי שחתמו עליו ת"ח רבנים וצדיקים מנו קדושים היושבים פה עירנו ובראשם הרה"צ מטשיחוב והרה"צ מקאלאמעא והרה"צ המגיד משרים של הספרדים שהם במקום המעשה ויודעים את האמת לא כאותן שמחויף לעירנו שדנים רק עפי' השמועה והולכי רכיל המתלבשים במעטה הוראה להטעות את כל העולם ומוזה תובלו לדין כי קהלתנו היא בחוקת כשרותה כמקדם ועל איזה צד הוא השקר ואנחנו לאור האמת נסעה ונלכה להלאה בצעדים בטוחים עד שיצא לאור צדקנו גם אצל אותן שעדיין טר עיניהם מראות. עשיק יא למבי תרפיג לפיק פה קלוזש קלויזבורג יצו.

מנהלי קהל ארטה. דפה וז"ל המכתב אות באות:

אנו חתומי מטה תושבי העיר הזאת זה שנים רבות מודיעים ומעידים בזה על אנשי קהלה הגדולה הארטהאדאקסיו פה לפני מי שלא מכיר אותה. כי רובא דרובא המה שומרי דת קודש בשמירת שבת ואכילת כשרות ושהרת הביו ועוד ועוד וחויז מזה המה בעלי צדקה וגומלי חסדים טובים. כאשר כמעט לא נמצא כזאת קהלה דוגמתה ומי שמכיר קהלה זו על טובה. הוא יודע כי היא קהלה קדושה כאחת הקהלות הקדושות הארטהאדאקסיו המפורסמות שעומדות על מצב דת הקודש ובאמת קהלה זו אינה צריכה לעדות למו שמכיר אותה. רק נגד המלשינים הולכי רכיל המבאישים ריחה של הקהלה הזאת במקומות הרחוקים נא שלא יאמינו לאלה ולא יחשדו בכשרים כי הם שנתבנו בן היא האמת שריר וקיים.

כדי להשכיח את אש המחלוקת דפה הוא מן היושר שלעתיד יהי בעיר הזאת אינהייטליכע שחיטה ושכל בני העיר יאכלו משחיטה כשרה שאינה מתחלקת כפי הבתות וכל ענין השחיטה יהי חחת השגחת וועד הכשרות שיהי נבחר משני הצדדים א' דחומ"פ

יעקב שמשון קאנגער רב מטשעהוב חתנא דבי נשיאה הגהיק משיענאווע	שמעון שיף מליזענסק נכד הגהיק בעל נועם אלימלך	ארי' ליבש כהנגה רב מאפאדווא נכד הגהיק בעל מראה יחוקאל
יחזקאל ראטטער מגיד משרים הספרדים דפה חתן הגהיק מהאראם שליטא	יחזקאל מיכל מבראדי נכד הגהיק מולאטשטב ואפסא ועיל	מנחם יצחק מאיר אייכענשטיין נכד הגהיק מוויזשניש
אשר אנשיל ליכטענשטיין חתן הגהיק מקאלאמעא וללהיה	משה דוד אשכנזי נכד דרדיץ פאלעסק ועיל	מנחם מענדיל פריעדלאנדער חתן דרדיץ מליסקא נכד דרדיץ מדעש ועיל
יודא ארי' לאווינגער ראביד דמחוז פ"טשעה ונארבא	פריץ טיבי שטראהלי תום ישיבד	אשר ועליג זיעגעלשטיין מחושבי ירושלים

E nyiltteri közleményért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

(Olosó helyárrakkal... (Operettujdonság... (Sümegei Ödön... (Hercegisasszony... (Hainap délután... (Asárnapi műsora... (Vő hét nagy film... (En este 9 órákor...)

Telefon 494 **15%** Telefon 494

gyarapodik vagyona,
ha levélben vagy személyesen
o o adja fel rendelmenyét. o o

Meg nem felelő arut visszaveszünk.
1291

Nagy Áruhaz
rövid, kötött, norinbergi és papírkereskedés
Cluj, Piata Mihaiu Viteazul

Konyha edények és háztartási 1296
cikkek olcsón beszerezhetők

Grünwald Jakob bádigos
üzletében Cluj, Piata M.
Viteazul No. 13

HAMBURG-AMERIKA vonal
együttes szolgálat az
United American Lines Inc.-al
vezérigynökségt

Lazar H. Lazarovitz
Timisoara: str. Mercy 2
Bucuresti: Calea Grivitei 183
Csernovitz: Rathausstrasse 9
Sighisoara: Piata Unirii 34

Indulás Hamburgból Newyorkba:

- Bayern március 29.
- Mount Clay április 6
- Thüringia április 12
- Reliance április 17
- Mount Carroll április 19
- Hansa április 26
- Mount Clinton május 3
- Bayern május 10
- Reliance május 15
- Mount Clay május 17
- Thüringia május 24
- Resolute május 29

1525

Gladys
Az első világot cipőkrémje

Az „Uj Kelet” hívei
nyomatvány szükségletüket
a
„Kadima”-nyomdában
rendeljék meg

Szigora ezombati munkaszünetet tart!

Carol MIHÁLY Károly
gabona, termény és
magkereskedő

Tárgu-Mureş — Marosvásárhely
Sürgöncim: Mihály Károly
Telefonszám 85 1522

Táblaüveg, demyonok
korcsmai és mindennemű
üvegáruk nagyraktára

Péter és Schwarcz
Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 34
1518

Legelőnyösebb beszerzési forrás

ROSENZWEIG ANTAL
héber és rituális könyvkeres-
kedése nagyban és kicsinyben

Piata M. Viteazul 38 **CLUJ** Széchenyi-tér 38
(Saját ház) 1499

ספרים סליתיים מוונות תפלין
עשרות ציצית אונד קאפלאך

Raktárában állandóan kaphatók mindennemű
zsidóvallásu imakönyvek u. m. magyar és német
fordításu díszkötésű imakönyvek, menyasszonyi
ajándékok, „Mirjam” Jahrzeitablak 50 évre ki-
számítva, valamint selyem és gyapju Tuleszek.

Raglán
esőköpeny, öltöny

Neumann M.
1502 cégnél Cluj, Fötér

Butorgyárosok Afrik, butorrugó, löször, mindennemű kárpitoskellékek nagyban és ki-
kárpitások csinyben, afrik- és löszörkartológépek legjutányosabban beszerezhetők
figyelmébe Spitzer Izrael és Tsa cégnél Oradea-Mare. Fiók: Szatmár

Kötött, szövött és norinbergi áruk nagy-keres-
kedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér 1552

Schönberger, Spitz & Co.

Ősz haja
visszakapja eredeti színét a

Hajregenerator
néhányszori használata által.

1 üveg ára hasz-
nálati utasítással **20 lei**

Kapható kizárólag 1511
FEKETE DROGÉRIA Tárgu-Mureş

Telefon 81. **Ládagyár** Telefon 81.

Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszegezett
és szétszedett részekben megrendelésre azonnal
készít és szállít a legolcsóbb nappi áron 1361

Sajovics és Lebovits takarékosság
és ládagyár és ládagyár
Cluj, Strada Cernauți (volt Kajántói-ut) 1 szám

ARTES
szövőművészeti műhely, Cluj
Strada Regala (Majális-u.) 33.

Készíti a legkényesebb igényeket is kielégítő
perzsa és szmyrna szőnyegeket
Vállalja az összes keleti technikájú szőnyegek
szakszerű javítását. 1549

BUTORŰVEGEKET, TÜKRÖKET
Lloyd 1479 Barok, csillag és virágcsiszolással
valamint adotti rajzok után
művészi kivitelben készíti

HUNWALD, üvegsziszolda és tükörgyára
CLUJ—KOLOZSVÁR, Str. Vlahuta (v. Bolyai-utca) No. 3
Hibás tükröket újra foncsoroz o o o

Palma
Kaucsuktalp és kaucsuksarok
tartósabb és legjobb bőrnél!

KORONA

legízletesebb világos sör az
elismert legjobb
minőség

Gyár: Torda. Telefonszám: 5.

TORDAISÖRGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Főraktár: Cluj, Cal. Dorobantilor 11. Telefon 394.

Elismert
legjobb minőségű
duplamalátá tápsör a

GLORIA

1486

Közkereseti társaság, GOLDSTEIN WALD és GLASNER
CLUJ, Strada Vladimirescu (Mikes Kelemen
ucca) 17. szám — Telefon: 519

„Gowag”

1531

Gőz-, gáz-, vízvezeték- és csatornázási
berendezések, valamint műszaki cikkek állandó nagy raktára
Complete fűrdőszoba berendezések jutányosan kaphatók!

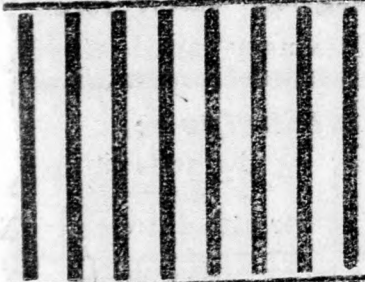
Sürgőnycim,
BÖRDISZMŰGYÁR
TELEFON:
INTERURBAN. 6.

BŐRÁRUIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

SATMÁR
NAGYROMÁNIA ELSŐ ÉS
LEGNAGYOBB BÖRDISZMŰ
BŐRÖND ÉS TASKA ÁRU
GYÁRA

Szörme és szőnyeg molykár elleni megóvását és sző-
nyegek vaacum cleanerrel való portalanítását vállalja

DÉRI LAJOS
szücsmeister

Cluj, str. Memoran-
dului 3. (Unió-utca)
Telefonszám 12-12

Fűszerszakmában jártas
Kisasszony
irodai munkára
felvétetik azonnal

Hala d. Coloniale Fűszercsarnok
Strada Londrei (Hosszu-utca) 1. szám alatt. —
Sürgőnycim: Mondgrün, Cluj. 1499

Viszonteladók-
nak árkedvez-
mény
ארטה כשר
szalámi
כשר

Naponta kapható frissen készült mindennemű
felvágottak és virsli
o o Ugyanott állandóan frissen szűrt o o

Arjegyzék és
הכשר
kivánatra
ingyen
liba
zslr kapható
Szalámigyár R.-T.
Cluj, Malom-utca 8. 1455

Engros

Endetail

Karlsbadi
porcellán
edények,
tábla-üveg.

Mindenféle
poharak,
demyonok,
palackok,

lámpaáruk bármilyen meny-
nyiségben legelőnyösebben

AUSLÄNDER LAJOSNÁL

Cluj, Piata Mihailu Viteazul
(Széchenyi-tér) 39. Telefon 954 1353

Csontzsirt

garantált 96—98%-os minőségben
minden mennyiségben prompt
szállít:

Agyag és Vegyiipar R.-T.
Szatmár 1349

Exportját és importját

Románia, Magyarország,
Ausztria és Németország

között határidővel és legelőnyösebb fix
díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vál-
lalata tudja lebonyolítani.
Központ: Cluj, Piata Unirei 26.

HÁZAK Wien I. Rottenturmstrasse 27 Buda-
pest, VII., Rákóczi-ut 6., VII. Dohány-utca 3.
Oradea Mare, Rákóczi-ut 24. Brasov, Kapu-
utca 61. Arad, Simonyi-utca 13. Orsova, Duna-
part. Szolnok Madách-utca 1. Expoziturák:
Bruck, Hegyeshalom, Moson, Biharkeresztes,
Békéscsaba, Curtici, Kötégyán, Biharpuspöki.

Fuvarlevél felülvizsgálati iroda
Speciális dunai forgalom!

APROHIRDETÉSEK

Aprohirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1.50 lei. Vastagabb betűvel szedett szavak 2.50 lei. Legkisebb aprohirdetés díja - 10 szóig - 15 lei. Jelleges hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át. Védők a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetési díjon kívül 2 lei 50 bani bélyegköltés fizetendő.

Aváros központjában 2-3 fiatalember lakást és teljes ellátást kaphat. Cím Izrael Mihályné Honvéd u. 16. sz. 5438-I

Két drb. kopirprés teljesen vasból, alig használt állapotban eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Perfekt gyors- és gépirónó állást keres. Leveleket „Szombatot betartom” jellegére a kiadóba kérek.

Machula hölgyfodrász
Unió-u. 24. Paróka készítés bőrválasztással. Ujdonság! Parókaölcsönzés!
Nelly kisasszony manikűröz. Hajat veszek. Tanuló lány felvétetik. Schunda cimbalom eladó. 5362

Keresünk sürgősen **tisztviselőnk részére** egy **szobát konyhával**, esetleg egy üres szobát. Szíves értesítést kér az Uj Kelet kiadóhivatala.

Rézműves, rézöntő és gépjavitó műhely
CLUJ, Széchenyi-tér 32.
KOROM J. 1465

Feketeerdői üveg és mindennemű porcellánárut legolcsóbban

Telefon 588
Kerekes Ernő
áruházában vásárolhat
C1 u. j, Calea Reg. Ferdinand 4.
Engross! 1484

Jobb család-ül való négy középosztályt végzett fiu, fizetéssel tanulónak felvétetik. Irásbeli ajánlatok kéretnek „Orient” nagykereskedéshez Szép-u. 2. sz. 5436-I

Eladó ház!
A Dávid Ferenc-utca 11. sz. alatti ház eladó beköltözhető lakással. Értekezni lehet Spéter Mózes üzletében Széchenyi-tér 13 sz. 5430

Cca 6-800 kg. jókárban lévő békeminőségű **OLOMBETŰ**
H. Hoffmeister leipzigi öntödéből garmondtól 6 cecrós nagyságig, normál törzsre 63.3 tipografiai pont magasságra öntve jutányos áron **ELADO**
Cím a kiadóhivatalban

ישיבות אונד תלמודי תורה!
אין גראסער טראנספארט פאן איינ שיכטיגע גמרות קינדער חומשים אונד כ"ד איזט עבען אנגעלאנגט אונד ווירד צו שטיינענדי בילדיגע פרייע איסערקייט
מסכת ראש השנה
אין פראכטבאנד - Lei 20
שים ווילנא משניות תפארת ישראל אונד אללערליי חומל ספרים ערהאלטליך
חברות תלמודי תורה ישיבה אונד שוהל-פער איינע ערהאלטענדי אההער ארכיבאט
בעשעפלוונגען אונד נעלד וענדונגען ווערן אין צו ריכטען:
Libraria „Saf Ruth” Cluj.

DICK JAKAB ÉS FIA
Kartonok Gredinok 33
Vásznak Zelikrek 33
Dup aszales Dival Cresimok 98
Duplaszales Dival Cresimok 98
Intezeti gyapju szövetek 129
Duplaszales costum costum crimmorin ujdonsagok 198
Férfi harisnya 16.50
stb. stb.
Dick Jakob és Fia
str. Regina Maria 5

Parókákat
és mindennemű hajmunkát, hajfestést, kifogástalanul és jutányosan készít
Paula hölgyfodrász és manicúrsalon
Cluj, Szentegyház-utca 15. sz.
1437 Ugyanott babaklinika is van.

MAROSVÁSÁRHELY
legelőkelőbb és legolcsóbb bevasárlási forrásai
LANCZET M. FIAI
FÜSZER, VAS, RÖVID-ÁRU. Sürgőncim: LANCZET. Telefon interurban 511. Tg.-Mures. 1445
Engros

Lang & Comp. termény, liszt, gabona, új és használt zsákok vétele és eladása. Zsakkölcsönzés! Tg.-Mures-Marosvásárhely. Telefon 289.

DEUTSCH & BRAUN
textiláru nagykereskedés
Targu-Mures, Piata Reg. Ferdinand (Fötér) 52. Telefon 273

SZÜCS DEZSŐ
„CSILLAG” ÁRUHÁZA
Targu-Mures-Marosvásárhely. Női és férfi divatarukban a legolcsóbb!

Irodaberendezések
Kopenetz gépzemű asztalosműhelyében olcsón szerezhetők be
Cluj, Honvéd-utca 92

5364 **Bőrüzlet átadó**
Cluj legforgalmasabb pontján, áruval, előnyös feltételekkel. - Ugyanott „Pesti Hirlap” gyűjtemény 1914-18 végéig eladó. Leveleket 999 jellegére kiadóba.

Mégis csak legjobb a **„RASOL IDEAL”**

készleki borotváló por, amely az ország legrégebbi gyártmánya.
Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4 és 1/2 kg.-os szép kivitelű csomagolásban. 1431
5 kg. vétel franco-franco lei 120.-, kisebb mennyiségben lei 26.- kg.-kint. Hozzá való csontkés darabonként lei 15.-
Övakkodjunk az ártalmas összetevőkből összeállított utáztatoktól. Csak az „Ideal” felírású a valódi, melynek jóságáért felelősséget vállalok.
Reszling József fodrász
Cluj, C. R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett)

Főelárusítóhelyek:
Glanczmann Adolf Uatszettár Sighetul Maramures
Rosenzweig Jakob Uatszettár Dej
Jungreis Miksa Bucuresti str. 13 Septembrie
Max Sporn Carnauti Piata Dacia 3
valamint minden drogériában kapható.